

Reetta Isokangas ja Annika Juopperi

”AI TÄÄKÖ ON MERKITYKSELLISTÄ”

**Vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden kokemuksia
vuorovaikutusleikistä**

**Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Syyskuu 2012**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Syyskuu 2012	Tekijä/tekijät Reetta Isokangas & Annika Juopperi
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi "Ai tääkö on merkityksellistä" Vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden kokemuksia vuorovaikutusleikistä		
Työn ohjaaja Leena Raudaskoski	Sivumäärä 54+7	
Työelämäohjaaja Katja Kosonen		
<p>Tutkimuksen tavoitteena oli jakaa tietoa vuorovaikutusleikistä vanhemmille ja selvittää vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden kokemuksia vuorovaikutusleikistä. Tutkimus toteutettiin vanhempainiltojen ja haastattelujen muodossa. Tutkimus tehtiin yhdessä ylivieskalaisessa päiväkodissa, jossa alettiin syksyllä 2011 pitää vuorovaikutusleikkiryhmää. Tutkimukseen haastateltiin vuorovaikutusleikkiryhmän lasten vanhempia, ryhmän ohjaaja ja yhtä päiväkodin työntekijää. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Lapsen hyvä arki – hanke.</p> <p>Vanhempainiltoja pidettiin kaksi, joissa toisessa kerrottiin osallistuneille vanhemmille vuorovaikutusleikistä ja toisessa vuorovaikutusleikkiryhmän lasten vanhemmat näkivät, millainen vuorovaikutusleikkituokio on. Tutkimus oli kvalitatiivinen tutkimus ja haastattelut toteutettiin teemahaastatteluna. Haastatteluilla selvitettiin, millaisia kokemuksia haastateltavilla oli vuorovaikutusleikistä ja millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on heidän mielestään ollut.</p> <p>Tulokset olivat positiivisia. Kaikkien haastatelluiden mielestä vuorovaikutusleikki on hyvä asia, jonka toivottiin jatkuvan. Erityisesti pientä ryhmää ja lasten saamaa huomiota pidettiin hyvänä. Haastateltavat olivat nähneet muutoksia lapsissa, mutta heistä oli vaikeaa arvioida, oliko vuorovaikutusleikki yksistään vaikuttanut siihen. He kuitenkin uskoivat, että se on voinut osaltaan vaikuttaa positiivisesti. Tulosten perusteella voi olettaa, että vuorovaikutusleikki on hyväksi lapsille ja heidän itsetunnolleen. Vaikutuksia on hankala arvioida, koska lapseen vaikuttaa niin moni muukin asia, joten ei voi tietää kuinka paljon vuorovaikutusleikki vaikuttaa.</p>		
Asiasanat Hoiva, kosketus, vuorovaikutus, vuorovaikutusleikki, Theraplay		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date September 2012	Author Reetta Isokangas & Annika Juopperi
Degree programme Degree programme in Social Services		
Name of thesis "Oh is this significant" Parents' and kindergartens employees experiences of Group Theraplay		
Instructor Leena Raudaskoski		Pages 54+7
Supervisor Katja Kosonen		
<p>The aim of the thesis was to spread information about group Theraplay to parents and find out what kinds of experiences parents and kindergarten employees have of group Theraplay. The study was carried out by organizing parents' evenings and conducting interviews. The research was made in one kindergarten in Ylivieska where a group Theraplay group was set up in autumn 2011. Those interviewed for the study included the parents of the children who were in the group Theraplay group, the leader of the group and one kindergarten employee. This thesis was commissioned by Lapsen hyvä arki -project.</p> <p>A Parents' evening was held twice and in the first one parents were told about group Theraplay and in the other one parents, whose children were in the group Theraplay group, saw in practice what group Theraplay is. The study was qualitative and the interviews were carried out as theme interviews. The interviews aimed at finding out what kinds of experiences interviewees have about group Theraplay and what kinds of impacts group Theraplay has had according to them.</p> <p>The results were positive. All interviewees thought that group Theraplay is a good thing and they wished it to continue. Especially the fact that the group was small and that children received attention were considered good. The interviewees had seen changes in children but they thought that it was hard to estimate if group Theraplay was the only factor behind the changes. However, they believed that it could have had a positive effect. According to the results it can be assumed that group Theraplay is good for children and their self-confidence. It is hard to estimate the impacts because so many things affect children, so it cannot be known how much group Theraplay affects.</p>		
Key words Group Theraplay, interaction, nurture, Theraplay, touch		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 THERAPLAY	3
2.1 Theraplayn osa-alueet	3
2.2 Kiintymyssuhde Theraplayn pohjana	4
3 VUOROVAIKUTUSLEIKKI	6
3.1 Vuorovaikutusleikkejä	7
3.1.1 Eroja tavalliseen leikkiin	8
3.2 Vuorovaikutusleikki päivähoidossa	9
3.2.1 Säännöt	10
3.2.2 Rituaalit	11
3.2.3 Vuorovaikutusleikkituokion kulku	11
3.3 Vuorovaikutusleikki kotona	12
3.4 Aikuisen rooli vuorovaikutusleikissä	13
3.5 Vuorovaikutusleikki ennaltaehkäisevän perhetyön työvälineenä	13
4 VUOROVAIKUTUS	15
5 KOSKETUS JA HOIVA	17
5.1 Kosketuksen merkitys lapselle	17
5.2 Hoiva	18
6 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	19
6.1 Aiheen valinta	19
6.2 Ajankohtaisuus	19
6.3 Aiemmat tutkimukset	21
6.4 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	22
6.5 Tutkimusmenetelmä	23
6.6 Tutkimusprosessi	24
6.7 Vanhempainillat	26
6.8 Haastattelut	26
7 TULOKSET	29
7.1 Vanhempien haastattelut	29
7.1.1 Kokemuksia vuorovaikutusleikistä kotona	29
7.1.2 Vuorovaikutusleikin vaikutuksia vanhempien näkökulmasta	31
7.1.3 Mielipiteet ja ajatukset vuorovaikutusleikistä	32
7.2 Vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjän haastattelu	33

7.2.1 Vuorovaikutusleikin vaikutuksia	34
7.2.2 Kokemuksia vuorovaikutusleikistä	35
7.3 Lapsiryhmässä työskentelevän työntekijän haastattelu	37
7.3.1 Vuorovaikutusleikin vaikutuksia	37
7.3.2 Kokemuksia ja ajatuksia vuorovaikutusleikistä	38
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
8.1 Kokemukset	41
8.2 Vaikutukset	43
9 POHDINTA	45
9.1 Luotettavuus ja eettisyys	45
9.2 Prosessin pohdinta	47
9.3 Jatkotutkimusehdotuksia	50
LÄHTEET	52
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella vuorovaikutusleikki on tällä hetkellä paljon esillä. Vuorovaikutusleikki – koulutuksia on pidetty päivähoidon henkilökunnalle vuodesta 2010 lähtien ja monissa alueen päiväkodeissa pidetään vuorovaikutusleikkituokioita. Monille Kallion päivähoidon henkilökunnasta vuorovaikutusleikki onkin jo tuttu asia, mutta vanhemmille se voi olla vielä outo käsite.

Asiana vuorovaikutusleikki voi kuitenkin olla monille tuttu, sillä leikit ovat sellaisia, joita vanhemmat ovat leikkineet pienten lastensa kanssa vuosikymmeniä. Vuorovaikutusleikkien tarkoituksena on, että lapset saavat huomiota aikuiselta ja tuntevat itsensä tärkeäksi. Se parantaa lapsen itsetuntoa ja vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välillä. Vuorovaikutusleikki pohjautuu Theraplay terapiaan, joten teoriamme pohjana käytämme Theraplay Vuorovaikutusterapian käsikirjaa.

Kuten monille vanhemmille, meillekin vuorovaikutusleikki oli aluksi outo asia, mutta käytyämme vuorovaikutusleikki – koulutuksen, kiinnostuimme aiheesta. Tulevina varhaiskasvattajina meitä kiinnosti erityisesti se, miten vuorovaikutusleikkiä voi toteuttaa päiväkodissa ja millaista hyötyä siitä on lapsille. Päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta aihetta on tutkittu aiemminkin, mutta me halusimme tutkimukseemme myös vanhempien näkökulman. Myös toimeksiantajamme Lapsen hyvä arki – hanke toivoi, että voisimme tietoa vuorovaikutusleikistä vanhemmille. Koska vanhemmat olivat osallisia jo toimeksiantajamme toiveesta, halusimme samalla kuulla heidän mielipiteensä aiheesta. Tutkimuksemme muodostui näin kaksiosaiseksi. Ensin pidimme vanhemmille vanhempainillat, joissa he pääsivät tutustumaan vuorovaikutusleikkiin ja toisena osana tutkimusta teimme haastattelut vanhemmille ja päiväkodin henkilökunnalle.

Tutkimuksemme tavoitteena oli Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikki – oppaan jalkauttaminen ja vuorovaikutusleikistä kertominen vanhemmille. Toisena tavoitteena oli selvittää, millaisia kokemuksia vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on vuorovaikutusleikistä ja millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on ollut. Tutkimuskysymyksiksi muodostui: 1. Millaisia kokemuksia vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on vuorovaikutusleikistä? ja 2. Millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on ollut?

Tutkimusmenetelmänä käytimme kvalitatiivista menetelmää. Haastattelut toteutimme teemahaastatteluina. Haastattelimme kolmea vanhempaa, vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjän sekä yhden työntekijän. Teimme heille kaikille omat kysymykset, koska samat kysymykset eivät olisi sopineet kaikille. Näin saimme paremmin esille kaikkien haastateltavien näkökulman asiaan.

Kokemukset vuorovaikutusleikistä olivat hyviä ja monet leikeistä olivat ennestään tuttuja. Vuorovaikutusleikin etuina nähtiin pieni ryhmä ja lapsen saama huomio. Vaikutuksia oli hankala arvioida, koska ei voi tietää, onko vuorovaikutusleikki yksistään vaikuttanut muutoksiin. Vuorovaikutusleikki on kuitenkin voinut osaltaan vaikuttaa havaittuihin muutoksiin. Tuloksista nousi esille, että vuorovaikutusleikki voisi olla hyvä työmenetelmä lasten kanssa työskenneltäessä, myös muualla kuin päivähoitossa.

2 THERAPLAY

Theraplay on terapiamuoto, jonka pohjana on pikkulapsen ja vanhemman terve suhde. Se on lyhytkestoista terapiaa, joka on leikkisää, fyysistä, yksilöllistä ja yhteyttä rakentavaa ja siinä pyritään jäljittelemään tervettä lapsi-vanhempisuhdetta. Terapeutti vastaa kaikkiin lapsen tarpeisiin ja rakentaa ensin hyvän vuorovaikutussuhteen itsensä ja lapsen välille ja sitten lapsen ja vanhempien välille. Terapiahoidolla on kolme tavoitetta: 1) lapsi oppii korvaamaan huonot käytösmallit terveillä ja luovilla vaihtoehdoilla, 2) lapsen itseluottamus paranee ja 3) luoda lapsen ja vanhempien välille hyvä vuorovaikutussuhde. Theraplay-menetelmän on luonut Chicagon Theraplay-instituutin johtaja Ann M. Jernberg. Myös Suomessa käytetään Theraplay – menetelmää. (Jernberg & Booth 2003, 11, 21, 29–30, 37–39.)

Suomeen on perustettu vuonna 1999 Suomen Theraplay – yhdistys ry. Se järjestää Theraplay – koulutusta, jolla saa pätevyyden toimia Theraplay – terapeutina. Lasten ja perheiden kanssa työskentelevät ammattilaiset voivat osallistua koulutukseen. Yhdistys järjestää myös Ryhmätheraplayohjaaja – koulutusta. (Suomen Theraplay -yhdistys ry.)

2.1 Theraplayn osa-alueet

Theraplay hoidossa on neljä osa-aluetta, jotka terapeutin pitää ottaa huomioon hoitoa suunnitellessaan. Osa-alueet ovat rakenteellisuus, yhteisyys, hoivaavuus ja haastavuus. Rakenteellisuus tarkoittaa sitä, että vanhemmat ja terapeutti ovat luotettavia ja ennustettavia. Hoidossa rakenteellisuus näkyy siinä, että terapeutti ottaa johdon itselleen ja asettaa selkeät säännöt. Lisäksi rakenteellisuus ja järjestys näkyvät laululeikeissä, joissa on alku, keskikohta ja loppu, ja erilaisissa aktivitee-

teissa, joissa lapsi oppii huomaamaan kehonsa rajat. Yhteisyys merkitsee sitä, että lapsi pidetään vuorovaikutuksessa tarjoamalla hänelle jännitystä ja yllätyksiä. Terapiassa yhteisyyteen pyritään leikkien avulla, jotka mallintavat äidin ja pikkuvauvan leikkejä. Lapsi, joka pyrkii eristäytymään, pitää houkutella vuorovaikutukseen empaattisesti tungettelemalla. (Jernberg & Booth 2003, 40–42.)

Vanhempien pitää olla helliä, rauhoittavia ja lohduttavia. Tästä syntyy kolmas osa-alue hoivaavuus. Theraplay hoidossa hoivaamalla pyritään tyydyttämään lapsen tarpeet, jotka ovat jääneet tyydyttämättä. Lasta voidaan muun muassa syöttää ja keinuttaa huovan päällä. Tavoitteena on, että lapsi oppii, että vanhemmat ovat turvallisia, joilta voi hakea apua, ja oppii sen myötä tyyntymään itse itsensä. Viimeinen osa-alue haastavuus tarkoittaa sitä, että lasta rohkaistaan ponnistelemaan ja kehittymään. Theraplayssa käytetään haastavia leikkejä, joiden tarkoituksena on, että lapsi saa onnistumisen tunteita. Leikit ovat kuitenkin sellaisia, ettei lapsi voi epäonnistua. (Jernberg & Booth 2003, 41–43.)

2.2 Kiintymyssuhde Theraplayn pohjana

Psykoanalyttikko John Bowlby kehitti 1900-luvulla kiintymyssuhdeteorian, joka kuvaa vauvan ja äidin suhdetta. Myös Theraplayn pohjana on vanhemman ja pikkulapsen välinen suhde. Vauvalla on tarve saada turvaa ja läheisyyttä. Synnyttyään vauva kiinnittyy hoitajaansa, joka on yleensä äiti. Kiintyminen näkyy vauvan haluna olla äidin lähellä, esimerkiksi vauva hakee läheisyyttä itkun avulla. Vauva kiinnittyy aina hoitajaansa, olipa vauvan saama hoito hyvää tai huonoa. Yleensä hoitaja vastaa vauvan itkuun ja lohduttaa vauvaa. Joidenkin vauvojen itkuun ja tarpeisiin ei kuitenkaan vastata, jolloin vauva joutuu selviytymään yksin. Kun vauvan itkuun ei vastata, hän oppii, ettei voimakkaita tunteita kannata näyttää. (Sinkkonen 2001, 24, 29, 31–35; Jernberg & Booth 2003, 11.) Theraplaylla hoide-

taankin juuri sellaisia lapsia, jotka eivät ole saaneet tarpeeksi huomiota vanhemmiltaan, ja heidän kiintymyssuhteensa on välttelevä tai ristiriitainen.

Mary Ainsworth on tutkinut vauvojen ja äitien välistä vuorovaikutusta, ja tutkimusten perusteella hän on löytänyt kolme erilaista kiintymyssuhdetta. Turvallisesti kiinnittyneiden lasten äidit ovat saatavilla ja lapset saavat elää ennakoitavassa ympäristössä, jolloin lapsen elämä on säännönmukaista. He saavat näyttää kaikki tunteensa, niin myönteiset kuin kielteisetkin, ja saavat aina tarvittaessa hoivaa. Välttelevästi kiinnittyneiden lasten äidit eivät kannusta lastaan tulemaan lähelle. Äidit ovat luotettavia, mutta tunteilulla ei ole äitiin vaikutusta. Lapsen ja äidin väliset leikit ovat usein opettavaisia. Ristiriitaisesti kiinnittyneiden lasten äidit ovat epäjohdonmukaisia eikä lapsi pysty ennakoimaan äidin tekoja. Lapsi oppii, että äidin huomioin saa parhaiten vaatimalla ja kiukuttelemalla. (Sinkkonen 2001, 39–45.)

Theraplayssa leikittävät leikit ovat yksinkertaisia ja niitä voi leikkiä kuka vain. Siitä onkin kehitetty muoto, jota voidaan käyttää päivähoitossa ja kodeissa. Siitä käytetään nimitystä vuorovaikutusleikki ja sitä voivat leikkiä myös vanhemmat lastensa kanssa. Se parantaa lapsen kiintymyssuhdetta vanhempaan, mutta sitä voi leikkiä, vaikka kiintymyssuhde on turvallinen. Huolimatta kiintymyssuhteen laadusta, vuorovaikutusleikki parantaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta.

3 VUOROVAIKUTUSLEIKKI

Vuorovaikutusleikki on suomenkielinen nimi Ryhmätheraplaylle. Ryhmätheraplay on muokattu Theraplay – terapiasta lapsiryhmille sopivaksi. Kuten Theraplayssa myös Ryhmätheraplayssa pyritään kohottamaan lapsen itsetuntoa ja lisäämään luottamusta muihin ihmisiin. Lisäksi se edistää lapsen vuorovaikutustaitoja. Ryhmätheraplay ei kuitenkaan ole terapiaa, joten ohjaajalla ei tarvitse olla Theraplay – terapeutin koulutusta. Ohjaaja voi suorittaa Suomen Theraplay yhdistys ry:n järjestämän ryhmätheraplayohjaajan koulutuksen halutessaan. (Jernberg & Booth 2003, 343; Suomen Theraplay yhdistys ry; Laiho 2009.) Työssämme käytämme suomenkielistä nimeä vuorovaikutusleikki, koska se kuvaa toimintaa paremmin ja on ymmärrettävämpi.

Hyvässä vuorovaikutusleikissä lapsi saa positiivisia kokemuksia, ihailua, kehumista ja hyvää kosketusta. Lapsen kaikki tunteet sallitaan ja häntä kannustetaan ja palkitaan. Jokainen lapsi huomioidaan ainutlaatuisena yksilönä eikä heitä vertailla keskenään. Hyvään vuorovaikutusleikkiin puolestaan eivät kuulu kieltosanat, rankaiseminen eikä kilpailu. Leikin aikana ei käytetä leluja ja pelejä eikä siinä leikitä roolileikkejä. Vuorovaikutusleikissä ei ole myöskään tarkoitus, että aikuinen opettaa lapselle uusia taitoja. (Vataja 2009.) Tarkoituksena on, että lapsilla on hyvä olla, eikä heidän tarvitse yrittää oppia uusia asioita. He voivat rauhassa osallistua ilman, että he joutuvat kilpailemaan toisiaan vastaan.

Vuorovaikutusleikki on tarkoitettu kaikille lapsille. Erityistä hyötyä siitä voi kuitenkin olla ujoille ja aroille sekä vilkkaille ja levottomille lapsille. (Laiho 2009.) Ujot lapset hyötyvät vuorovaikutusleikistä, koska pienessä ryhmässä he uskaltavat osallistua paremmin kuin isossa lapsiryhmässä. Vilkkaita ja levottomia lapsia vuorovaikutusleikki taas auttaa rauhoittumaan, koska häiriötekijöitä ei ole niin paljon.

Koska vuorovaikutusleikin on todettu edistävän vuorovaikutustaitoja ja kohottavan itsetuntoa, on siitä hyötyä lapsille, joilla on huono itsetunto ja joilla on vuorovaikutus- ja kommunikointivaikeuksia. Lisäksi vuorovaikutusleikki voi olla hyväksi turvattomille ja aggressiivisille lapsille. (Laiho 2009.) Osallistuakseen vuorovaikutusleikkiin, ei lapsella tarvitse olla mitään erityistä tarvetta sille, vaan jokainen lapsi varmasti hyötyy siitä, että saa paljon huomiota ja onnistumisen kokemuksia. Jokaiselle lapselle on varmasti myös hyvä, että vuorovaikutusleikissä opitaan erilaisten leikkien avulla toimimaan aikuisen ja erilaisten lasten kanssa.

3.1 Vuorovaikutusleikkejä

Vuorovaikutusleikkejä on erilaisia ja niillä on erilaiset tavoitteet. Psykologi Satu Korhosen tekemässä vanhemmille suunnatussa Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikkioppaassa vuorovaikutusleikit on jaettu viiteen eri osa-alueeseen. Ensimmäinen osa-alue on yhteyden rakentaminen. Nämä leikit ovat sellaisia, jotka luovat yhteyden lapsen ja aikuisen välille, ja saavat lapsen iloitsemaan yhdessäolosta. Tutuimpia tällaisia leikkejä ovat harakka huttua keittää, kurkistusleikki ja körö körö kirkkoon. Toinen osa-alue on rajojen asettaminen. Näissä leikeissä aikuinen johtaa leikkiä ja lapsi saa keskittyä leikkimiseen. Esimerkiksi leivontaleikki ja vihreä ja punainen valo ovat tällaisia leikkejä. (Korhonen) (LIITE 1, LIITE 2)

Hoivaaminen on vuorovaikutusleikkien kolmas osa-alue. Näissä leikeissä lasta hoivataan ja tarkoituksena on, että lapselle tulee tunne, että hän on huolenpidon arvoinen. Myös isommat lapset tarvitsevat hoivaa. Hoivaavia leikkejä ovat muun muassa pipien hoito ja vanutuppokosketus. Neljäs osa-alue on onnistumisen kokemukset. Leikkien tarkoituksena on antaa lapselle haasteita, mutta kuitenkin siinä määrin, että lapsi onnistuu niissä ja saa onnistumisen kokemuksia. Aikuinen kehuu lapsen suoritusta. Sanomalehden läpi-isku ja tasapainoilu tyynyllä ovat täl-

laisia leikkejä. Viimeinen osa-alue on huomion jakaminen. Näissä leikeissä on mukana useampi lapsi, jolloin lapset oppivat jakamaan aikuisen huomiota. Tällaisia leikkejä ovat piilosilla ja leyhyttely, jossa lapset makaavat lattialla ja aikuinen leyhyttelee heitä esimerkiksi suurella lakanalla. (Korhonen) (LIITE 1, LIITE 2, LIITE 3)

Vuorovaikutusleikit ovat monille tuttuja leikkejä, joita leikitään paljon silloin, kun lapsi on pieni. Vuorovaikutusleikit, kuten Theraplay, pohjautuvatkin vanhemman ja pikkulapsen suhteeseen, jonka takia niitä on luonnollista leikkiä vauvan kanssa. Lapsen kasvaessa nämä leikit jäävät kuitenkin vähemmälle ja leikit muuttuvat erilaisiksi. Vuorovaikutusleikin myötä näitä leikkejä voi kuitenkin leikkiä myös isompien lasten kanssa. Vuorovaikutusleikit kuitenkin eroavat niistä leikeistä, joita lapset yleensä leikkivät.

3.1.1 Eroja tavalliseen leikkiin

Lapsen kasvaessa leikki kehittyy vaiheittain. Aluksi lapsi leikkii vuorovaikutusleikkejä, jotka ovat yhdessäoloa vanhemman kanssa. Leikkiä voi olla mikä tahansa arkinen tilanne. Se voi olla keinumista, ääntelyä ja päristelyä. Sen jälkeen leikit kehittyvät esine- ja toimintaleikeiksi, jota seuraa kuvitteluleikit. Leikissä lapsi tekee asioita, joita hänelle tärkeät ihmiset tekevät, esimerkiksi hoitaa nukkea, koska on nähnyt äitinsä hoitavan pikkusisarustaan. Neljäs leikin laji on roolileikki, jossa lapsi esittää leikissä eri rooleja. Seuraava leikin laji on rakenteluleikit. Strukturoimaton materiaali antaa edellytykset rakenteluleikeille. Kuudes laji on sääntöleikit, jotka ovat sosiaalisia leikkejä tai pelejä. Sen jälkeen leikit kehittyvät juonellisiksi draamaleikeiksi. Siinä otetaan pohjaksi esimerkiksi jokin satu, ja sitä aletaan leikkiä. Viimeinen leikin laji on fyysistä aktiviteettia vaativat leikit. (Salo & Tuomi 2008, 11; Helenius 1993, 23, 44; Herranen-Somero, 2011.) Vuorovaikutusleikki ei

muutu lapsen kasvaessa samalla tavalla kuten tavallinen leikki kehittyy kahdeksan eri leikkilajin kautta. Olipa lapsi sitten yksi- tai kuusivuotias, vuorovaikutusleikit ovat aina samanlaisia.

Vanhemmat leikkivät pienten lasten kanssa vuorovaikutusleikkejä, mutta lapsen kasvaessa lapsi alkaa käyttää leikeissään enemmän leluja ja mielikuvitusta. Tämä erottaa vuorovaikutusleikin tavallisesta leikistä. Vuorovaikutusleikissä ei ole leluja viemässä huomiota, eikä mielikuvitusta tarvita kuvittelu- tai roolileikkejä varten. Lapsi ei voi leikkiä vuorovaikutusleikkejä yksin, vaan yleensä mukana on ainakin aikuinen ja mahdollisesti myös muita lapsia. Leikki perustuu vuorovaikutukseen leikkivien kesken. Vuorovaikutus on toisten huomioimista, läheisyyttä ja yhdessäolon iloa. Lapsi saa vuorovaikutusleikissä enemmän huomiota ja hoivaa, kuin tavallisessa leikissä.

Vuorovaikutusleikin aikana aikuisen pitää olla koko ajan läsnä ja keskittyä leikkiin, jotta se onnistuu. Tavallinen leikki onnistuu, vaikka aikuinen ei ole sitoutunut leikkiin täysin, koska leikki tapahtuu lapsen ehdoilla. Vuorovaikutusleikissä taas aikuinen johtaa leikkiä. Vuorovaikutusleikissä lapsi voi kilpailla aikuista vastaan, mutta toisin kuin tavallisessa leikissä, lapset eivät kilpaile toisiaan vastaan. Vaikka lapsi kilpaileekin aikuisen kanssa, antaa aikuinen aina lapsen voittaa.

3.2 Vuorovaikutusleikki päivähoidossa

Vuorovaikutusleikki on aikuisen johtamaa hoivaavaa leikkiä lapsiryhmässä, mitä voidaan toteuttaa esimerkiksi päiväkodissa. Vuorovaikutusleikkiryhmää pidetään viikoittain, ja se kestää yhdellä kertaa noin puoli tuntia. Ohjaaja suunnittelee tuokion etukäteen siten, että leikit ovat haastavia, hoivaavia ja yhteyttä rakentavia. Tuokion aikana ohjaaja auttaa ja tukee lapsia, minkä kautta lasten rohkeus ja itse-

luottamus paranevat. Ryhmässä lapsi muodostaa toimivan yhteyden ohjaajaan ja muihin lapsiin. Vuorovaikutusleikin säännöt ja rituaalit näkyvät erityisesti päivähoidossa pidettävissä tuokioissa. (Suomen Theraplay yhdistys ry; Jernberg & Booth 2003, 354.)

3.2.1 Säännöt

Vuorovaikutusleikissä on neljä yksinkertaista sääntöä:

- Satuttaa ei saa
- Pysytään yhdessä
- Pidetään hauskaa
- Aikuinen johtaa (Jernberg & Booth 2003, 345.)

Vuorovaikutusleikin ohjaaja vastaa siitä, että kaikki säännöt toteutuvat. Ohjaaja viestii käyttäytymisellään, ettei itseä eikä toisia saa satuttaa. Jos kuitenkin jotakin sattuu, ohjaaja ottaa pienimmänkin kolhun vakavasti ja hoivaa sen kuntoon esimerkiksi voiteella tai puhaltamalla. Ohjaajan tulee huolehtia, että kaikki lapset osallistuvat yhdessä toimintaan, eikä kukaan jää ulkopuolelle. Hän suunnittelee toiminnan niin, että se on virikkeellistä, haasteellista ja leikillistä. Hauskanpito luo yhteenkuuluvuudentunnetta ja vapauttaa lapset vastuusta ja suorituspainesta. Ohjaaja johtaa tuokioita ja toteuttaa omaa suunnitelmaansa. Tuokioiden aikana lasten ehdotuksia ei tarvitse huomioida. Ohjaaja voi kuitenkin ottaa lasten toiveet huomioon tuokioita suunnitellessaan. (Jernberg & Booth 2003, 345–347.)

3.2.2 Rituaalit

Vuorovaikutusleikkituokion aikana on kaksi rituaalia. Ensimmäinen rituaali on tuokion alussa tehtävät tarkistustoimet. Silloin jokainen lapsi tarkistetaan henkilökohtaisesti, jolloin lasta katsotaan, ihaillaan ja annetaan huolenpitoa. Ohjaaja voi myös hoitaa lapsen fyysisiä tai emotionaalisia kolhuja esim. voitelemalla tai haalamalla. Toinen rituaali on tuokion lopussa oleva herkkuhetki. Ohjaaja syöttää lapsille jonkin pienen herkun esimerkiksi viinirypäleen. Jokainen lapsi saa herkun, vaikka tuokio ei olisi sujunut ongelmitta. (Jernberg & Booth 2003, 347–348.) Vuorovaikutusleikkituokiot etenevät yleensä saman tietyn kaavan mukaan, jolloin lapsille syntyy pysyvyyden tunne. Vuorovaikutusleikin rituaaleilla on oma paikkansa tuokioiden kulussa ja lapset oppivat nopeasti muistamaan, mitä milloinkin tapahtuu.

3.2.3 Vuorovaikutusleikkituokion kulku

Vuorovaikutusleikkituokio alkaa niin, että ryhmän vetäjä vie lapset tilaan ennalta suunnittelemaansa tavalla. Tilaan voidaan tulla joka kerta eri tavalla. Kun kaikki ovat omalla paikallaan, on alkulaulu, jossa huomioidaan jokainen lapsi erikseen. Alkulaulu on joka kerta sama. Alkulaulun jälkeen on ensimmäinen rituaali eli hoiva, jolloin jokaiselle lapselle laitetaan perusvoidetta, jos he haluavat. Voidetta voidaan laittaa esimerkiksi lapsen haavojen tai naarmujen päälle, tai mihin lapsi itse haluaa. Tämän jälkeen on yleensä 2-3 leikkiä, jotka vetäjä on suunnitellut etukäteen. Leikkien jälkeen on toinen rituaali eli herkkuhetki, jolloin lapset saavat jotain hyvää. Se voi olla esimerkiksi keksi, karkki tai viinirypäle. Ryhmän vetäjä voi syöttää herkun lapselle tai antaa sen hänelle käteen. (Kosonen 2010.)

Herkkuhetken jälkeen lauletaan loppulaulu, joka on alkulaulun tapaan aina sama. Tuokion lopuksi tilasta poistutaan aikuisen päättämällä tavalla. Viimeisellä vuorovaikutusleikkituokiolla voidaan pitää niin sanottu juhla, jolloin voidaan leikkiä sellaisia leikkejä, joita lapset ovat toivoneet. (Kosonen 2010.) Liitteenä on esimerkkejä tuokioista, jotka toinen meistä on suunnitellut, kun on pitänyt itse vuorovaikutusleikkituokioita työharjoittelussa. (LIITE 1, LIITE 2, LIITE 3.) Päivähoidossa leikittäviä vuorovaikutusleikkejä voi leikkiä myös kotona. Kotonakin voidaan pitää oikea tuokio, jos vanhemmat niin haluavat, mutta monista vanhemmista voi olla luontevampaa leikkiä leikkejä arjen lomassa.

3.3 Vuorovaikutusleikki kotona

Vuorovaikutusleikkejä voi leikkiä myös kotona vanhemmat lapsiensa kanssa. Kotona vuorovaikutusleikkejä voi leikkiä arjen lomassa tai pidemmän leikkituokion aikana. Jopa lyhyt muutaman minuutin pituinen hetki, jolloin lapsi saa vanhemman jakamattoman huomion, riittää. Leikkien aikana vanhemmat kohtaavat lapsensa aidosti, ja katseen ja kosketuksen kautta lapselle välittyy vanhempien rakkaus. Vuorovaikutusleikkien myötä vanhemmat pystyvät iloitsemaan lapsestaan paremmin ja kun vanhemmat iloitsevat lapsestaan, koee lapsi itsensä tärkeäksi. Kun vanhemmat leikkivät vuorovaikutusleikkejä lapsensa kanssa, vahvistaa se myös lapsen itsetuntoa ja käsitystään itsestään. Vuorovaikutusleikistä on tehty vanhemmille suunnattu opas, Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikki opas. (Korhonen) Aikuisen rooli vuorovaikutusleikissä on aina samanlainen. Se ei muutu, olipa aikuinen sitten lapsen vanhempi tai päivähoiton hoitaja.

3.4 Aikuisen rooli vuorovaikutusleikissä

Vuorovaikutusleikkiä ohjaava aikuinen on leikkien aikana aktiivinen ja aloitteellinen. Aikuinen viestittää lapselle, että lapsi on ainutlaatuinen ja että hänen seurassaan on mukava olla. Fyysisen läheisyyden antaminen on tärkeää ja aikuisen pitää pystyä heittäytymään leikkiin. Aikuinen ohjaa leikkiä ja luo säännöt, mutta osallistuu myös itse leikkiin. Kun aikuinen ottaa vastuun leikin etenemisestä, se luo lapselle turvallisen olon. Lapsi voi käyttäytyä leikin aikana vastustelevasti, mutta aikuisen pitää pystyä rauhoittamaan lasta esimerkiksi turvallisella sylissä pitämisellä. (Pihlaja & Kontu 2001, 92-93.)

Vuorovaikutusleikkejä leikitään kotona ja päivähoitossa, mutta vuorovaikutusleikki voisi olla hyvä menetelmä myös perhetyöhön. Perhetyössä kohdataan paljon sellaisia perheitä, joissa vanhempien ja lasten suhde ei ole hyvä, joten vuorovaikutusleikistä voisi olla paljon apua myös siellä.

3.5 Vuorovaikutusleikki ennaltaehkäisevän perhetyön työvälineenä

Perhetyötä voidaan tehdä neuvolassa, päiväkodissa ja koulussa. Se on ehkäisevää lastensuojelua, jolloin lapsi ei ole lastensuojelun asiakas. Ennaltaehkäisevä perhetyö on kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä tukemista lapsiperheille. Perhetyöhön voi sisältyä vanhemmuuden tukemista, perheen toimintakyvyn vahvistamista, syrjäytymisen ehkäisyä ja lasten hoidon ja kasvatuksen ohjaamista. Perhetyöllä tuetaan perheiden elämänhallintaa ja voimavaroja ja vahvistetaan arjessa selviytymistä. Neuvolassa tehtävä perhetyö on lyhytaikaista ja maksutonta ennaltaehkäisevää keskustelutukea. Perhetyö voi olla myös sellaista, että perhetyöntekijä käy perheen kotona keskustelemassa ja samalla tukee perhettä arjen toiminnoissa. (Sosiaaliportti 2012.)

Vuorovaikutusleikkiä voisi käyttää perhetyön työvälineenä. Neuvolan työntekijä tai perhetyöntekijä voi ohjata vanhempia leikkimään lasten kanssa vuorovaikutusleikkejä. Vuorovaikutusleikki voi tukea vanhemmuutta antamalla lapsesta ilon kokemuksia ja parantamalla vuorovaikutusta lapsen ja vanhemman välillä. Kun lapsi saa huomiota vanhemmalta, hän kokee olonsa turvallisemmaksi. Vanhempien pitää kuitenkin sitoutua leikkimään leikkejä lapsien kanssa, jotta se voi parantaa heidän suhdettaan. Vuorovaikutusleikki osana perhetyötä voisi auttaa siinä, ettei perhe joudu lastensuojelun asiakkaaksi.

Vuorovaikutusleikissä keskeisintä on vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä. Hyvään vuorovaikutukseen kuuluu olennaisesti hyvä kosketus ja hoiva, joita lapsi saa vanhemmiltaan.

4 VUOROVAIKUTUS

Lapsen ja vanhemman vuorovaikutus alkaa jo heti vauvan synnyttyä. Varhainen vuorovaikutus heti syntymän jälkeen lisää vauvan hyvinvointia ja edistää kehitystä. Vanhempien läheisyys kehittää sosiaalisia ja älyllisiä taitoja ja edistää tunne-elämän ja persoonallisuuden kehitystä. Vanhempi on vauvan kanssa vuorovaikutuksessa koko ajan, kun hän hoitaa vauvaa. Ensimmäisen vuoden aikana vauvan ja vanhemman vuorovaikutus on sanatonta yhdessäoloa. Vuorovaikutuksen kehittyminen hyväksi on vanhemman vastuulla. Vanhempi reagoi vauvan tunteisiin, laulaa, loruttelee, ilmeilee ja mikä tärkeintä, on läsnä. Vuorovaikutus on hyvää, kun vanhempi ymmärtää vauvan tunteita ja reagoi niihin. Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus on vastavuoroista, vanhemmat vaikuttavat lasten käyttäytymiseen ja lapset vanhempien käyttäytymiseen. (Salo & Tuomi 2008, 9-11; Silvén 2010, 13-14; Sinkkonen 2003, 118.)

Pikkulapsitutkimuksessa on selvinnyt, että syntymästään asti vauva reagoi erityisellä tavalla ihmisen kosketukseen. Kun lapsi saa tarpeeksi hyvää vuorovaikutusta ensimmäisen elinvuosiensa aikana, tukee se lapsen psyykkistä terveyttä. Ensimmäisten vuosien aikana lapsen aivot kasvavat nopeasti, joten silloin saadut negatiiviset kokemukset voivat vaikuttaa aivojen rakenteeseen ja toimintaan. Kun vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä toimii hyvin, vaikuttaa se myönteisesti lapsen emotionaalisen itsesäätelyn ja itsetunnon kehittymiseen. (Hermanson 2008.)

Lasten sosiaalinen vuorovaikutus kehittyy leikin kautta 1-2-vuotiaana. Lapsi oppii vuorovaikutuksessa vanhemman kanssa säätlemään omia tunteitaan ja toimimaan taitavasti muiden kanssa (Silvén 2010, 84). Lapsi saa uuden välineen vuorovaikutukseen, kun kielestä tulee hänelle tärkein kommunikointiväline noin kah-

den vuoden iässä. Lapsen vauvana saamat kokemukset läheissuhteissa antavat hyvän pohjan puheen kehitykselle. (Sinkkonen 2003, 67-68, 89; Silvén 2010, 61.)

Hyvästä vuorovaikutuksesta voi tunnistaa Rähän (2002) mukaan 11 elementtiä. Niitä ovat jatkuvuus, toistuvuus ja ennakoitavuus, jotka näkyvät siten, että lasta hoitavat vanhemmat ovat pysyviä ja heidän vuorovaikutuksensa lapsen kanssa on sellaista, että lapsi pystyy tunnistamaan ja ennakoimaan vanhempien toimintaa. Elementtejä ovat myös sensitiivisyys, turvallisuus, fyysinen kosketus ja katsekontakti, jolloin vanhempi vastaa lapsen tarpeisiin, antaa lapselle hyvää kosketusta ja katsekontaktin avulla luo yhteyden lapseen. Lisäksi hyvään vuorovaikutukseen kuuluu ympäristön jäsentäminen ja kieli. Tällöin vanhempi kielen avulla sanoittaa lapselle ympäristöä. Aluksi kieli voi olla eleitä ja ilmeitä ja myöhemmin sanoja. Kaksi viimeistä elementtiä ovat temperamentin huomioiminen ja tunteiden yhteensoinnuttaminen. Lapsen ja vanhemman temperamentit voivat olla erilaiset ja se vaikuttaa heidän väliseen vuorovaikutukseen. Kun lapsi ja vanhempi vastaavat toistensa tunteisiin, syntyy siitä yhteenkuuluvuuden tunne.

Vuorovaikutusleikissä vuorovaikutus on leikin perusideana. Kaikki leikit perustuvat kanssakäymiseen toisten kanssa, yhdessä leikkimiseen ja iloittamiseen. Leikeissä lapset saavat hyvää kosketusta ja hoivaa aikuiselta, mikä on lapsille tärkeää.

5 KOSKETUS JA HOIVA

Kosketus on ihmisille yksi keino olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja se on tärkeä osa vuorovaikutusleikkiä. Kosketuksen yleisin muoto on kättely. Muita kosketuksen muotoja ovat muun muassa silittäminen, suuteleminen ja kutittaminen. Jokainen kokee kosketuksen eri tavalla. Siihen voi vaikuttaa esimerkiksi persoonallisuus, kokemukset ja kulttuuri. (Enäkoski & Routasalo 1998, 13, 30-33, 36.) Vuorovaikutusleikissä kosketuksen tarkoitus on antaa lapselle turvaa ja hellyyttä. Siinä voidaan silittää tai muuten antaa hyvää kosketusta lapselle.

5.1 Kosketuksen merkitys lapselle

Kosketus on tärkeää koko elämän ajan, mutta erityisesti lapset tarvitsevat sitä. Jos lapsi ei saa tarpeeksi kosketusta, voi se aiheuttaa muun muassa stressiä, masennusta ja aggressiivisuutta. Lapsille on tärkeää saada rauhoittavaa ja aktivoivaa kosketusta. Kosketus ei kuitenkaan saa aiheuttaa lapselle kipua tai loukata hänen yksityisyyttään. Sormien laskeminen on esimerkki aktivoivasta kosketuksesta ja turvallisessa sylissä oleminen on rauhoittavaa kosketusta. Lapsille, joilla on vaikeuksia tunne-elämässä tai käyttäytymisen säätelyssä, voi kosketusta käyttää myös hoitokeinona. Theraplay on yksi tällainen hoitomenetelmä. 1940-luvulla tehdyssä kosketustutkimuksessa selvisi, että kosketuksen merkitys vastasyntyneelle on suuri. Kosketus lisäsi aktiivisuutta, tarkkaavaisuutta, kasvua ja motoriikkaa. Kosketusta saaneet vauvat myös itkivät vähemmän ja hymyilivät enemmän. (Vilén, Seppänen, Tapio & Toivanen 2010, 161-162; Enäkoski & Routasalo 1998, 55.) Kosketus ja hoiva liittyvät läheisesti toisiinsa. Kun lapsi saa hyvää hoivaa, saa hän yleensä samalla myös hyvää kosketusta.

5.2 Hoiva

Se, miten aikuinen hoivaa lasta vaikuttaa siihen, millainen kiintymyssuhde lapselle muodostuu. Kiintymyskäyttäytyminen voi viivästyä, jos hoiva ei ole riittävää laadullisesti tai määrällisesti. Kiintymyssuhteen syntymisen edellytyksenä on, että vauvalle syntyy tunne perusturvallisuudesta. Perusturvallisuutta luo vanhemman pysyvä syli ja hoivaava kosketus. (Rusanen 2011, 14; Sinkkonen 2003, 45.)

Sensitiivinen vanhempi haluaa antaa lapselleen mahdollisimman hyvää hoivaa. Vanhemman sensitiivisyys vaikuttaa turvallisen kiintymyssuhteen kehittymiseen. Sensitiivinen vanhempi reagoi herkästi lapsen hätään ja huomioi lapsen myös, kun kaikki on hyvin. Sensitiivinen vanhempi havaitsee vauvan viestit, ymmärtää viestit oikein sekä vastaa niihin oikeaan aikaan ja oikealla tavalla. (Rusanen 2011, 98–99; Sinkkonen 2003, 57.)

Hoivan laatua tutkivissa tutkimuksissa on selvinnyt, että lapset tarvitsevat yksilöllistä hoivaa enemmän ja pidempään kuin on oletettu. Lisäksi on selvinnyt, että aikuisen sensitiivisyys lisää lapsen sosiaalisia taitoja ja vähentää aggressiivisuutta. Tehdyissä tutkimuksissa on selvinnyt myös, että hyvä hoiva vauvaiässä antaa hyvän pohjan myös psyykkiselle kehitykselle. Psyykkinen kehitys voi kuitenkin vaarantua, jos hoiva on laiminlyövää tai vanhemman käytös on vihamielistä. Sen seurauksena voi olla esimerkiksi mielenterveysongelmia tai häiriökäyttäytymistä. (Rusanen 2011, 106; Sinkkonen 2003, 80; Silvén 2010, 84.)

Vuorovaikutusleikissä lapselle annettava hoiva on tärkeässä osassa. Siinä voidaan tuottaa korjaavia kokemuksia, jos lapsi ei ole vauvana saanut tarpeeksi hoivaa vanhemmiltaan. Jotta lapsen kanssa voi leikkiä vuorovaikutusleikkejä, ei lapsen tarvitse olla vauva. Myös isommat lapset tarvitsevat huomiota ja hoivaa, ja siksi onkin tärkeää, että vuorovaikutusleikkien leikkiminen ei loppuisi liian aikaisin.

6 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

6.1 Aiheen valinta

Löysimme aiheen Lapsen hyvä arki- hankkeen opinnäytetyöpankista tammikuussa 2011. Lapsen hyvä arki – hanke on osa Pohjois-Suomen monialaisten sosiaali- ja terveystalvveluiden - Kehittämiskakenne ja toimintamallien juurruttamishanketta, josta käytetään lyhennettä Pakaste. Lapsen hyvä arki – hanke alkoi 1.3.2009 ja loppui 31.10.2011. 1.10.2011 aloitettiin Lapsen hyvä arki 2 – hanke, joka päättyy 31.10.2013. (Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, 2011.) Olemme siis aloittaneet työmme ensimmäisen Lapsen hyvä arki- hankkeen aikana. Tammikuussa 2011 olimme yhteydessä hankkeen kehittämisskoordinaattori Kirsi Anttilaan. 16. maaliskuuta osallistuimme vuorovaikutusleikkikoulutukseen, jonka piti Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kiertävä erityislastentarhanopettaja. Huhtikuussa 2011 saimme Peruspalvelukuntayhtymä Kalliolta tutkimusluvan.

Valitsimme aiheen, koska aihe oli meille aluksi outo ja halusimme tutustua siihen paremmin. Aihe vaikutti mielenkiintoiselta ja koulutuksessa saimme siitä enemmän tietoa, mikä lisäsi kiinnostusta. Lisäksi aihe on tällä seudulla ajankohtainen, mikä innosti tekemään siitä tutkimuksen.

6.2 Ajankohtaisuus

Vuorovaikutusleikki on Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella tällä hetkellä ajankohtainen. Kallion kiertävä erityislastentarhanopettaja on käynyt Ryhmätheraplay päivähoitossa peruskurssin vuonna 2009. Hän kiinnostui aiheesta ja halusi

jakaa tietoa varhaiskasvatuksessa työskenteleville. Kallion alueella ensimmäisiä koulutuksia alettiin pitää vuonna 2010. Koulutukseen ovat voineet osallistua päiväkotien henkilökunta sekä ryhmäperhepäivähoitokotien hoitajat ja perhepäivähoitajat. Ensimmäiset vuorovaikutusleikkiryhmät Kallion alueella käynnistyivät vuonna 2010. Tällä hetkellä ryhmiä on käynnissä muutamissa Kallion alueen päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoitokodeissa. Vuorovaikutusleikki kiinnostaa ja ryhmien aloittamista suunnitellaan koko ajan.

Vuorovaikutusleikki on ajankohtainen asia myös valtakunnallisesti. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry:n julkaisemassa Talentia lehdessä (1/2011) oli artikkelit theraplaysta ja ryhmätheraplaysta. ”Yhdessä on kivaa” – artikkelissa ryhmätheraplay-ohjaaja, sosionomi (AMK) Mari Kujansuu-Väre kertoo ryhmätheraplayn käytöstä ja sen hyödyistä. Kujansuu-Väreen mukaan ryhmän tavoitteena on auttaa lapsia, jotka ovat ujoja tai arkoja. Pienessä ryhmässä ujompienkin lasten on helpompi osallistua. Ryhmässä voi myös olla lapsia, jotka ovat sosiaalisesti kömpelöitä, koska se parantaa lasten sosiaalisia taitoja. Kujansuu-Väre kertoo artikkelissa myös, että ryhmätheraplay on ennaltaehkäisevää ja kuntouttavaa toimintaa, josta hyötyvät kaikki lapset. (Laitinen 2011, 36-39.)

Aihe on ajankohtainen myös muuttuvassa yhteiskunnassa. Vanhempien työpaineet, stressi ja kiire voivat aiheuttaa sen, että lapsille ei riitä aikaa ja huomiota, jota lapset kuitenkin tarvitsevat. Vuorovaikutusleikki on keino, jolla vanhemmat voivat antaa lapsilleen huomiota leikin lomassa. Leikki ei vie paljon aikaa, eikä siihen tarvitse mitään erityisiä välineitä. Leikin aikana vanhempi voi unohtaa kaiken muun ja keskittyä täysin lapseensa. Leikkiessä sekä vanhempi että lapsi saavat ilon kokemuksia ja nauttivat toistensa seurasta. Moniongelmaisten perheiden lapset voivat hyötyä paljon päiväkodissa pidettävästä vuorovaikutusleikistä, sillä se parantaa itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja, jotka eivät välttämättä ole päässeet kehittymään.

Vuorovaikutusleikin ajankohtaisuus näkyy myös tutkimuksissa, joita aiheesta on tehty. 2000-luvun aikana on tehty useita pro-gradu ja opinnäytetöitä aiheesta.

6.3 Aiemmat tutkimukset

Vuorovaikutusleikkiä on tutkittu aiemminkin, mutta lähinnä varhaiskasvattajien näkökulmasta. Tutustuimme kolmeen tutkimukseen, joissa oli tutkittu varhaiskasvattajien kokemuksia vuorovaikutusleikistä. Yksi tutkimuksista on Julia Lappeteläisen opinnäytetyö ”Tätähän mä oon aina halunnu tehdä”. Tutkimus käsittelee varhaiskasvattajien kokemuksia vuorovaikutusleikin käytöstä päiväkodissa ja se on tehty Helsingin Metropolia ammattikorkeakoulussa 2009. Hänen tavoitteinaan oli selvittää varhaiskasvattajien kokemuksia vuorovaikutusleikistä, miten vuorovaikutusleikkiryhmiä toteutetaan päiväkodeissa ja sen merkitystä arjessa. Tutkimuksessa selvisi, että vuorovaikutusleikin myötä aikuisen ja ryhmän lasten suhteista tuli läheisiä, tiiviitä ja luottamuksellisia. Kasvattajat olivat ottaneet mukaan vuorovaikutusleikin periaatteita myös arkeen. (Lappeteläinen 2009, 16, 24-25.)

Kinnunen ja Montonen ovat tehneet opinnäytetyön Vuorovaikutusleikkistä työvälineenä päiväkodissa. Vuorovaikutusleikkikoulutuksen käyneiden lastentarhanopettajien kokemuksia tutkiva työ on tehty vuonna 2008 Diakonia ammattikorkeakoulussa. Sen tavoitteena oli selvittää lastentarhanopettajien kokemuksia vuorovaikutusleikistä ja välittää siitä tietoa kaikille kiinnostuneille varhaiskasvattajille. Tutkimukseen haastatellut pitivät vuorovaikutusleikkiä mielekkäänä työmuotona, jonka hyödyn voi havaita lapsissa. Haastateltavat myös kertoivat, että vuorovaikutusleikki oli edesauttanut myönteisen vuorovaikutussuhteen muodostumista aikuisen ja ryhmän lasten välille. (Kinnunen & Montonen 2008, 31, 50-51.)

Salmen tekemä pro-gradu tutkielma, Vuorovaikutusleikkiä ja ryhmätheraplayta päivähoidossa, käsittelee päiväkotien ja erityis päivähoidon henkilökunnan näkemyksiä ja kokemuksia ohjaamastaan toiminnasta. Se on valmistunut Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitokselta vuonna 2010. Tutkimuksessa selvitettiin kasvattajien ajatuksia, näkemyksiä sekä kokemuksia vuorovaikutusleikistä ja sen ohjaamisesta, sekä selvitettiin sen soveltuvuutta päivähoitoon. Tutkimuksen tuloksina oli, että vuorovaikutusleikki on lapsille merkityksellistä, josta ei ainakaan ole haittaa. Vastaajien mielestä menetelmä sopii hyvin päivähoitoon ja heidän mielestään siitä kannattaa kertoa myös muille. (Salmi 2010, 28, 83-84.)

6.4 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksellamme on kaksi tavoitetta. Ensimmäisenä tavoitteena on Iloa vanhemmuuteen oppaan jalkauttaminen ja vuorovaikutusleikistä kertominen vanhemmille. Kävimme kertomassa vanhemmille vuorovaikutusleikistä päiväkodin vanhempainillassa. Samalla jaoinme jokaiselle perheelle Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikkioppaan.

Toisena tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on vuorovaikutusleikistä ja millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on ollut. Haastattelimme vuorovaikutusleikkiryhmän lasten vanhempia. Päiväkodin työntekijöistä haastattelimme vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjän ja yhden työntekijän, joka työskentelee lasten kanssa.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia kokemuksia vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on vuorovaikutusleikistä?
2. Millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on ollut?

6.5 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytämme kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei ole löytää yhtä oikeaa vastausta eikä sillä tavoitella yleistettävyyttä kuten määrällisessä tutkimuksessa. Tutkimuksen tavoitteena ei myöskään ole aineiston suuri lukumäärä vaan sen sisällöllinen laajuus. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoon vaikuttavat aika, paikka, tilanne ja tutkimusaineiston keräämisen ajankohta. Laadullista tutkimusta voi tehdä monilla eri menetelmillä. Menetelmiä ovat muun muassa avoin haastattelu, teemahaastattelu, ryhmähaastattelu ja havainnointi. Tutkimusaineistona voi käyttää esimerkiksi tekstiaineistoja, kuvanauhoitteita, päiväkirjoja, elämäkertoja, kouluaineita ja valokuvia. (Vilkka 2007, 98, 100-102, 109, 119, 126, 168.)

Teemahaastattelu on tutkimushaastatteluista käytetyin menetelmä. Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet tai teema-alueet, joita tutkimushaastattelussa olisi välttämätöntä tutkimusongelmaan vastaamiseksi käsitellä (Vilkka 2007, 101). Teemahaastattelu tunnetaan myös nimellä puolistrukturoitu haastattelu. Siinä aihepiirit eli teemat ovat tiedossa, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa ja järjestystä. (Vilkka 2007, 101; Hirsjärvi & Hurme 1995, 36.) Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi olemme valinneet teemahaastattelun, koska tehtyämme kysymykset, muodostui niistä luontevasti tutkimukseemme sopivat teemat. Vaikka meillä oli kysymykset valmiina, emme kuitenkaan kysyneet

niitä välttämättä samassa muodossa ja järjestyksessä, vaan haastattelu eteni tilanteen mukaan.

6.6 Tutkimusprosessi

Aluksi oli tarkoitus tehdä työ yhteistyössä nivalalaisen päiväkodin kanssa, mutta saimme jo keväällä 2011 tietää, että siellä ei aloitetaakaan vuorovaikutusleikkiryhmää. Tutkimusluvassa työelämänohjaajaksi nimettiin Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kiertävä erityislastentarhaopettaja Katja Kosonen. Ohjaajamme kertoi, että Ylivieskassa yhdessä päiväkodissa alkaa syksyllä 2011 vuorovaikutusleikkiryhmä ja että me voisimme tehdä tutkimuksen siellä. Hän myös ehdotti, että voisimme ottaa tutkimukseen mukaan myös alavieskalaisen päiväkodin, jossa käynnistyi myös vuorovaikutusleikkiryhmä. Emme kuitenkaan halunneet ottaa tutkimukseen mukaan kuin yhden päiväkodin, ettei tutkimuksesta tulisi liian laaja. Valitsimme Ylivieskassa olevan päiväkodin, koska olimme ehtineet olla sinne jo yhteydessä ennen kuin kuulimme Alavieskan päiväkodista. Tarkoituksena ei ole tehdä yleistettävissä olevaa tutkimusta, vaan haluamme selvittää vain tämän vuorovaikutusleikkiryhmän vanhempien ja työntekijöiden kokemuksia.

Meillä oli alkukesästä 2011 selvät suunnitelmat syksylle, mutta suunnitelmat muuttuivat, kun päiväkodissa ei alkanutkaan vuorovaikutusleikkiryhmää heti syksyllä, vaan se alkoi vasta marraskuussa. Syynä tähän oli se, että ryhmän alkuperäinen työntekijä alkoi opiskella eikä siksi aloittanut ryhmää. Tästä johtuen meni aikaa ennen kuin ryhmän vetäjä selvisi. Lisäksi päiväkodilla työntekijöitä vaihtui, oli paljon sijaisia ja vuorovaikutusleikkiryhmän uusi vetäjä vaihtoi ryhmää. Tämä hankaloitti vuorovaikutusleikkiryhmän alkamista. Ryhmä alkoi marraskuussa, mutta se ei ole kokoontunut joka viikko, koska ryhmän lapset eivät ole ol-

leet aina yhtä aikaa hoidossa. Näistä syistä johtuen jouduimme siirtämään vanhempainiltoja ja haastatteluita.

Päiväkodin valitsi työelämänohjaajamme, joka yhdessä vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjän kanssa valitsi lapset ryhmään. Ryhmään valittiin neljä lasta, joista yksi jäi pois päivähoidosta. Hän kuitenkin ehti olla mukana muutamassa vuorovaikutusleikkituokiossa. Emme haastatelleet hänen vanhempiaan, mutta työntekijöiden haastatteluissa sivuttiin myös häntä. Ryhmään valittiin sellaisia lapsia, joiden ajateltiin siitä hyötyvän. Yksi heistä oli tyttö, jolla on kaksoissisko. Ryhmään valittu tyttö on puhelias, mutta seurasi enimmäkseen siskoaan ja he tekivät kaiken yhdessä. Ryhmässä oli kaksi poikaa, joista toinen oli päiväkodissa hiljainen ja arka. Toisella pojista puheen kehitys oli viivästynyt.

Päiväkodissa oli tarkoitus aloittaa vuorovaikutusleikkiryhmä syys-lokakuussa 2011. Meidän oli tarkoitus kertoa vuorovaikutusleikistä vanhemmille heti ryhmän aloitettua ja toinen vanhempainilta oli tarkoitus olla parin kuukauden päästä. Marraskuun 8.päivä 2011 oli ensimmäinen vanhempainilta, vaikka ryhmä ei ollut vielä aloittanut. Halusimme, että vanhemmat pääsevät tutustumaan Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikkioppaaseen hyvissä ajoin ennen haastatteluja. Toinen vanhempainilta pystyttiin pitämään vasta 24.1.2012. Alun perin olimme suunnitelleet pitävämme haastattelut tammikuussa, mutta koska ryhmän aloitus viivästyi, siirsimme haastattelut helmikuun 2012 lopulle. Siirsimme haastatteluita, koska halusimme, että päiväkodissa ehdittäisiin pitämään vuorovaikutusleikkiryhmää useamman kerran ja että vanhemmat ehtisivät leikkimään leikkejä myös kotona.

6.7 Vanhempainillat

Ensimmäinen vanhempainilta pidettiin 8.11.2011 ja se oli tarkoitettu koko lapsiryhmän vanhemmille. Kerroimme vanhemmille theraplaysta ja vuorovaikutusleikistä päiväkodin vanhempainillan yhteydessä. Samalla jaoin vanhemmille Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikkioppaan. Oppaassa kerrotaan vuorovaikutusleikkeistä ja niiden tärkeydestä ja annetaan esimerkkejä leikeistä. Oppaan on tehnyt psykologi Satu Korhonen ja Peruspalvelukuntayhtymä Kallion Lasten ja perheiden palveluilla on siihen kopiointioikeus. Yhden vuorovaikutusleikkiryhmän lapsen vanhemmista kumpikaan ei ollut paikalla, joten he eivät saaneet opasta.

Toinen vanhempainilta järjestettiin 24.1.2012, missä olivat mukana vuorovaikutusleikkiryhmään kuuluvat lapset ja heidän vanhempansa. Leikkiryhmään kuuluu kolme lasta, ja vanhempainillassa oli mukana kahdelta lapselta toinen vanhempi ja yhdeltä isosisko. Aluksi kerroimme opinnäytetyöstämme, jonka jälkeen vuorovaikutusleikkiryhmän ohjaaja piti leikkituokion. Tarkoituksena oli, että vanhemmat pääsevät näkemään, millaisia tuokiot voivat olla. Tuokio kesti noin puoli tuntia.

6.8 Haastattelut

Suunnittelimme haastattelukysymykset valmiiksi etukäteen ja pyysimme ehdotuksia kysymyksiin myös työelämänohjaajaltamme. Teimme erikseen kysymykset vanhemmille, vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjälle ja työntekijöille. Päädyimme tällaiseen ratkaisuun, koska meidän mielestä heillä kaikilla on erilainen näkökulma vuorovaikutusleikkiin ja siten myös kokemukset voivat olla erilaisia. Vanhemmille suunnatut kysymykset eivät sopineet työntekijöille, eivätkä ryhmän vetäjän kysymykset sopineet toisille työntekijöille. (LIITE 4, LIITE 5, LIITE 6)

Ohjeistimme vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjän varaamaan haastatteluajat vanhemmille ja työntekijöille. Tarkoituksena oli haastatella ryhmän lasten vanhemmat, ryhmän vetäjä ja kaksi työntekijää, jotka tekivät töitä lasten kanssa. Jokaiselta lapselta haastatteluun osallistui toinen vanhemmista, kahdelta lapselta äiti ja yhdeltä isä. Toista työntekijöistä emme haastatelleet, koska hän oli aloittanut työnsä päiväkodissa vasta kuukautta ennen haastatteluja, eikä ollut ehtinyt tutustumaan lapsiin tarpeeksi hyvin, että olisi osannut vastata kysymyksiimme. Teimme haastattelut kolmena päivänä helmi-maaliskuun vaihteessa.

Haastattelut teimme päiväkodissa rauhallisessa tilassa. Haastattelujen aluksi kysyimme, saammeko nauhoittaa haastattelun ja kerroimme, että nauhoitukset ovat vain meitä varten, eikä valmiista työstä voi tunnistaa ketään. Haastattelut etenivät laatimiemme kysymysten mukaan. Välissä saatoimme kysyä tarkentavia kysymyksiä tai sellaisia kysymyksiä, jotka nousivat mieleen haastattelujen edetessä. Emme lisänneet kysymyksiä haastattelukysymyksiin, mutta käsittelemme myös niitä tuloksissa.

Olimme molemmat mukana kaikissa haastatteluissa, mutta jaoimme haastattelut niin, että toinen oli varsinaisena haastattelijana ja toinen seurasi keskustelua ja saattoi myös kommentoida tai esittää kysymyksiä. Hän myös kirjoitti vastauksia ylös siltä varalta, että nauhoitus ei olisi onnistunutkaan. Toinen meistä haastatteli kaksi vanhempaa ja toinen yhden vanhemman, ryhmän vetäjän ja työntekijän. Haastattelut kestivät noin 20–30 minuuttia. Ryhmän vetäjän haastattelun aikana tilassa kävi muita henkilöitä, joka hieman keskeytti haastattelua, mutta se ei kuitenkaan häirinnyt. Haastattelun alussa ryhmän vetäjä kertoi, että nauhuri häiritsi häntä, mutta hän kuitenkin antoi meidän nauhoittaa haastattelun. Muita haastatteltavia nauhuri ei häirinnyt.

Haastattelut litteroimme maaliskuun aikana. Kokosimme litteroidut aineistot vanhempien osalta teemoihin, koska heille kysymykset olivat samat. Työntekijöille ja ryhmän vetäjälle kysymykset olivat osittain erilaiset, joten emme koonneet niitä yhteen vaan käsitelimme niitä erillisinä. Tämän jälkeen etsimme aineistoista vastaukset teemoihin ja tutkimuskysymyksiimme. Tulokset avasimme toukokuussa.

7 TULOKSET

Käymme tulokset läpi haastattelujen teemojen mukaan. Koska vanhemmilla, ryhmän vetäjällä ja työntekijällä on erilaiset kysymykset ja teemat, käymme ne erikseen läpi. Olemme muuttaneet jokaisen lapsen nimen, ettei heitä voi tunnistaa. Käytämme nimiä Ruska, Usva ja Kuura. Valitsimme sukupuolineutraaleja nimiä, jottei lapsen sukupuoltakaan pysty tunnistamaan, koska vuorovaikutusleikkiryhmässä on yksi tyttö ja kaksi poikaa. Käytämme näitä samoja nimiä kaikkien haastattelujen tuloksissa.

7.1 Vanhempien haastattelut

Haastattelimme siis kolmea vanhempaa ja käytämme työssämme heistä nimiä vanhempi 1, 2 ja 3. Päädyimme tällaiseen esitysmuotoon, koska haastateltavia oli niin vähän ja yksi oli mies, joten hänet olisi voinut tunnistaa helposti. Yksi vanhemmista ei ollut mukana vanhempainilloissa, eikä hän siksi ollut saanut vuorovaikutusleikkiopasta. Näin ollen hän kuuli vuorovaikutusleikki termin vasta haastattelussa, eikä hän siksi pystynyt vastaamaan joihinkin kysymyksiin.

7.1.1 Kokemuksia vuorovaikutusleikistä kotona

Haastatteluissa kävi ilmi, että jokainen vanhempi oli leikkinyt vuorovaikutusleikkejä jo ennen kuin vuorovaikutusleikki sanana tuli heille tutuksi. He kertoivat, että osa leikeistä oli tuttuja entuudestaan, mutta he eivät olleet leikkineet niitä vuorovaikutusleikki nimellä. Tuttuja leikkejä olivat muun muassa piilosilla, harakka huttua keittää, körö körö kirkkoon ja hepparatsastus. Yksi vanhemmista kertoi

myös leikkineensä sellaisia leikkejä, joita lapsi oli kertonut leikkineensä vuorovaikutusleikkituokioilla. Lapsi oli ollut niistä innoissaan tai hän uskoi, että lapsi oli jäänyt kaipaamaan lisää samoja leikkejä.

”Nämä on semmosia mitä on kyllä silloin aikanaan tehty aika paljoki.”
(vanhempi 1)

”Ruska ainaki tykkää just sen tyylistä.. että pistetään vähä piiloon kasvoja ja sitten kurkistellaan, sen tyylistä.” (vanhempi 2)

”Niin nyt huomaa justiin tämmöset piilosilla jutut niin nämä niin ei-hän ne oo täältä ees niinkö luettukaan et nytpä lähetään piilosille vaan sitähän tehään niinkö koko ajan.” (vanhempi 3)

Vanhemmat kertoivat, että heidän mielestään leikkejä oli helpompi leikkiä arjen lomassa kuin pitää erillinen tuokio. He perustelivat sitä sillä, että lapsi ei välttämättä jaksaa keskittyä tuokioon tai arkea ei haluttu aikatauluttaa.

”Se vähän sillai jännästi kotona tuntuu tai ettei sitä ehkä halua sillälailla niinkö mitenkään että.. aikatauluttaa tai mitään niinkö sillai näin että se vähän on tullu semmonen ehkä extempore juttuna että tehäänpä nyt sitä.” (vanhempi 3)

Vanhempien mielestä mikään tietty vuorovaikutusleikin leikkityyppi ei ollut helppo eikä vaikea. Yksi vanhempi kuitenkin kertoi, että onnistumisen kokemuksia tuottavat leikit ovat ehkä vaikeimpia. Toinen vanhempi taas sanoi, että hoi-vaamisleikit ovat jääneet vähemmälle, mutta oli pohtinut, pitäisikö niitä olla enemmän. Hän myös kertoi, että hänen mielestään yhteyden rakentamisleikit eivät toimi ja mietti, voisiko se johtua siitä, että lapsi on jo niin iso.

”Kotona se on kumminki semmosta että se haluaa että häntä niinkö heitellään tai tän tämmöstä et se on niinkö hirveesti semmoseen liik-
kumiseen ja kilpailumiseen kaikki ne sen tekemiset. – Tämmöset yhteyden rakentamisjutut ja nämä niin ne ei enää ehkä niinkö että mä en tiää onko se sitte pojalle ja tommoselle kohta viisvuotiaalle niin se eh-

kä saattaa niinkö aatella että ne on niinkö liian lapsellisia tai näin että ne ei enää niinkö uppoa siihen yhtään.” (vanhempi 3)

Vanhempien mielestä vuorovaikutusleikki on mukavaa, eikä heistä ole työlästä leikkiä näitä leikkejä lastensa kanssa. Yksi vanhemmista sanoi, että leikkejä voisi leikkiä enemmän. Yksi vanhemmista taas kaipasi enemmän leikkivaihtoehtoja.

”Joo joo ihan mukavaa, että onhan se semmosta niinkö lapsen kanssa yhdessä oloa.” (vanhempi 2)

Vanhemmat myös kertoivat, että leikkiin pystyy keskittymään, jos ei ole häiriötekijöitä. Yksi vanhemmista pohti erityisesti sitä, että nykyään on paljon häiriötekijöitä ja että paras olisi leikkiä hiljaisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

”No nykyäänhän just on näitä tekijöitä et jos sää mietit muuta niin kyllähän se lapsikin vaistoa sen ettet sää oo siinä mukana tai jos siellä on telkkari taustalla ja musiikkia ja.. niin kyllähän se heti häiriintyy ja lapsiki rupiaa levottomaksi ja lähtee pois siitä että kun sen sais tehdä jossaki ihan.. ihan niinku hiljaisuudessa niin oishan se kaikista tehokain varmasti.” (vanhempi 1)

Jokainen vanhempi myös kertoi aikovansa jatkaa vuorovaikutusleikkien leikkimistä kotona. He käyttävät opasta joskus, mutta koska monet leikit ovat tuttuja, leikkivät he niitä omalla tyylillään.

”Et kyllä, kyllä sitä kotona pystyy ihan sillai et ku sitähan se on ku parasta.. parasta sit lasten kans tämmönen touhuaminen.” (vanhempi 2)

7.1.2 Vuorovaikutusleikin vaikutuksia vanhempien näkökulmasta

Vanhemmat eivät osanneet arvioida, onko vuorovaikutusleikillä ollut vaikutusta lapseen, koska kahden vanhemman mukaan lapsi ei ole kotona arka kuten päivä-

kodissa. Samat vanhemmat kertoivat myös, että heillä on ollut tiivis suhde lapsen kanssa jo ennestään, joten vuorovaikutusleikki ei ole vaikuttanut heidän väliseen suhteeseen. Vanhemmat kuitenkin pitivät vuorovaikutusleikkiä hyvänä lapselle, koska siinä lapsi saa enemmän huomiota.

”Se on aika tosiki tiivistä se vanhemman ja Usvan vuorovaikutus näin niinkö yleisestiki että et tuota niin niin, se on niinkö koko ajan me touhutaan ja tehään jotaki yhesä näin että.” (vanhempi 3)

Yksi vanhempi koki, että leikkiessä vuorovaikutusleikkejä vuorovaikutus lapsen kanssa on erilaista kuin tavallisia leikkejä leikkiessä. Hän myös kertoi, että lapsen puhe on kehittynyt paljon, mutta hänen mielestään siihen on vaikuttanut myös päiväkodin aloitus. Hän kuitenkin uskoi, että vuorovaikutusleikki on voinut osittain vaikuttaa puheen kehitykseen. Vuorovaikutusleikissä hän näki hyvänä pienen ryhmän ja huomion saamisen, jotka ovat voineet edistää puheen kehitystä.

”No sitä mä niinkö ajattelin just että se läheisyys tulee siinä, on se erityyppistä että.. että sää oot siinä sitte niinku enempi läsnä itekki.. että kyllähän se tuo sitä semmosta läheisyyttä siihen, että kun sen tekee ajatuksen kans ja on siinä itekki mukana.” (vanhempi 1)

7.1.3 Mielipiteet ja ajatukset vuorovaikutusleikistä

Vanhemmat kertoivat, että lapset ovat pitäneet vuorovaikutusleikistä. Lapset ovat vanhempien mukaan pitäneet erilaisista leikeistä, joka voi johtua lapsen luonteesta ja mieltymyksistä. Yksi vanhempi myös pohti, voisiko mieltymys tiettyyn leikkiin johtua eräänlaisesta rajojen ylittämisestä. Esimerkkinä tästä matolla vetäminen, mitä ei yleensä tehdä.

Yksi vanhempi kertoi ensin ajatelleensa vuorovaikutusleikin olevan liian yksinkertaista, mutta mietti, että ehkä sen ei tarvitsekaan olla monimutkaista. Vanhemmat pitivät vuorovaikutusleikkiä positiivisena ja yksi vanhemmista sanoi sen vahvistavan lapsen ja vanhemman suhdetta. Hän myös uskoi sen luovan erilaisen suhteen lapsen ja päiväkodin hoitajan välille. Yksi vanhemmista pohti, että kotonakin voisi ehkä pitää leikkituokioita. Sama vanhempi toivoi myös, että päiväkodissa pidettäisiin enemmän vuorovaikutusleikkituokioita.

”No ensinnä kuulosti että on ne vähän niinkö yksinkertaisia, oloisia koska ne tekkee jotaki ihan pumpuleilla hivelevät, mutta ei sen ehkä tarvi olla mittään niin erikoista koska se näyttää olevan että se on niinku se.. se on vaan se yhesä tekemisen juttu.” (vanhempi 1)

Vanhemmat kertoivat olevansa tyytyväisiä siihen, että heidän lapsensa on päässyt mukaan vuorovaikutusleikkiryhmään päiväkodissa. Heidän mukaansa lapsi saa enemmän huomioita pienessä ryhmässä.

”Että se varmaan varmaan niinku kaipaaki sitä että on vähän tämmöistä yksilöintiä ja huomiointia, kyllähän se on hieno asia että tämmöstä järjestetään.” (vanhempi 1)

”Ja jos siellä on paljon lapsia mukana niin se kuulemma vetäytyy mut justiin tämmösessä pienessä ryhmässä missä on kolme neljä niin sitte se osallistuu.” (vanhempi 1)

7.2 Vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjän haastattelu

Käytämme vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjästä nimeä Kaisa, ettei häntä voi tunnistaa. Kaisa on käynyt saman vuorovaikutusleikkikoulutuksen kuin me. Koulutuksen on pitänyt kiertävä erityislastentarhanopettaja. Kaisa ei ollut ennen pitänyt vuorovaikutusleikkituokioita, joten tämä ryhmä on hänen ensimmäinen. Kaisa pi-

tää vuorovaikutusleikkiä lapsille, mutta ei enää työskentele samassa lapsiryhmässä, jossa lapset ovat päiväkodissa. Kaikki lainaukset ovat Kaisan haastattelusta.

7.2.1 Vuorovaikutusleikin vaikutuksia

Kaisa kertoi ensin, millaisia lapset olivat ensimmäisillä tuokioilla ja miten heidän käyttäytymisensä on muuttunut tuokioiden kuluessa. Hän myös kertoi, millaista lapsen toiminta muiden lasten kanssa on. Hän kertoi, että aluksi Ruskalla oli mukana unikaveri, joka toi hänelle turvaa. Kun tuokioita oli pidetty enemmän, Kaisa kertoi, että Ruska saattoi tuoda unikaverin mukanaan, mutta uskalsi jättää sen sivuun leikistä. Kaisan mielestä muiden lasten kanssa leikkiessään Ruska on rohkaistunut, hän uskaltaa tehdä asioita yksin.

”Ruskalla on jäänyt se unikaveri, että se saattaa sen kans tulla sinne, mutta sitte me jätetään siihen pöyälle, että Ruska uskaltaa olla siinä niinkö itsenään mukana.”

Kuura lähti jo ensimmäisillä tuokioilla hyvin mukaan leikkeihin. Kaisa kertoi, että Kuuran puhetaidot ovat kehittyneet ja sen myötä hän pääsee paremmin leikkimään muiden lasten kanssa. Myös Usva oli Kaisan mielestä ensimmäisillä tuokioilla hyvin mukana ja osallistui leikkeihin. Kaisa kertoi, että Usva toisten lasten kanssa leikkiessä hyväksyy toiset lapset, pystyy jakamaan aikuisen huomion toisten kanssa ja jaksaa odottaa omaa vuoroaan.

”Usvan kohallaki voi olla että niinkö toisten hyväksyminen sitte ettäkö on niinkö iso porukka ja sitte on tottunu olemaan.. olemaan yksin niin niin se joutuu niinkö antaa sitä aikaa niinkö muille tai niinkö aikuisen aika ei riitä vaan Usvalle vaan sitä pitää jakaa.”

Haastattelussa Kaisa ei osannut arvioida, oliko lasten leikkitaidoissa tapahtunut vielä muutosta. Hän kuitenkin kertoi, että leikkiryhmän pojat pystyvät leikkimään keskenään tuokiolla, vaikka eivät muuten ole kavereita. Vaikka ryhmässä on vain yksi tyttö, niin hänen mielestään tyttöä ei ole haitannut se. Kaisan mielestä vuorovaikutusleikki oli lähtenyt lasten kanssa käyntiin hyvin. Hänen mielestään on vielä tässä vaiheessa hankala sanoa, onko vuorovaikutusleikki ollut vaikutusta lapsiin. Kaisa kuitenkin uskoi, että vuorovaikutusleikistä on enemmän hyötyä kuin haittaa.

”Mutta se on niin vaikea eritellä että mikä johtuu mistäki ja vaikuttaa-ko mikäki, että niinkö mä sanoinkin että varmasti sitte keväämmällä ko on useammasti pitänyt niin sitte varmaan tietää vielä enempi.”

7.2.2 Kokemuksia vuorovaikutusleikistä

Kaisan kokemukset vuorovaikutusleikistä ja sen pitämisestä olivat positiivisia. Aluksi häntä oli mietityttänyt, miten tuokiot lähtevät käyntiin. Ensimmäisellä kerralla hän kuitenkin huomasi, että leikki toimii hyvin, vaikka lapset eivät olekaan keskenään kavereita. Kaisa uskoi, että vuorovaikutusleikin avulla lapsi oppii hyväksymään toiset lapset ja oppii odottamaan vuoroaan. Hänen mielestään tässä auttoi pieni ryhmä.

”Miten nuo aivan erilaiset lapset jotka ei oo muuten tekemisissä keskenään, että miten ne sitte kuitenkin innostuu siinä ko on näitä yhteisleikkejä niin niin se musta on tosi kiva ja sitte ko siihen ite heittäytyy mukaan siihen leikkiin niin se auttaa aika paljon.”

Kaisan mielestä on tärkeää, että aikuinen heittäytyy myös itse leikkiin mukaan, eikä vain istu sohvalla antamassa ohjeita. Aikuisen pitää ohjata lapsia varsinkin siinä tilanteessa, jos hän huomaa että lapsi ei osaa jotain.

”Että ei lasta saa jättää silleen että tää on tylsää ko mää en tätä osaa. Aikuisen pittää silloin ohjata.”

Kaisa ei kokenut, että mitkään vuorovaikutusleikin leikit olisivat vaikeita. Hänestä leikit eivät ole vaikeita lapsillekaan vaan lapset voivat aina kokea onnistuneensa. Hän kertoi, että jos jokin leikki ei toiminut, hän muokkasi sitä niin, että jokainen lapsi pystyi osallistumaan. Hänestä on myös ollut mukava huomata, että lapset ovat pitäneet tuokioista.

”No en mä sannois, että niinkö vaikea että jos jostaki leikistä aatteli että no tää ei niinkö suju niin sit se vaan pittää jollaki.. että kuitenkin itelläki on kokemusta tältä alalta niin sen pystyy sitte jollaki pienellä keinolla kääntämään että no, miten se toimii. Että ei tuu semmosta että no ei tehä sitten tätä ollenkaan.”

Lapset ovat toivoneet myös lempileikkejään. Kaisa on pysynyt suunnitelmissaan, mutta voinut huomioida lasten toiveet seuraavalla tuokiolla. Hänen mielestään on tärkeä, että vuorovaikutusleikissä ei tule kilpailua lasten välille vaan pikemminkin lapset ovat yhdessä aikuista vastaan.

”Ko siinä ei oo sitä kilpailua vaan ne on tavallaan ko aikuinenhan ne antaa ne ohjeet niin niin lapset sitte niinkö tekee niin niin että ne on niinkö leikkiä tavallaan mua vastaan yhdessä ei toisiaan vaan tavallaan mua vastaan sitte.”

Vuorovaikutusleikki oli Kaisalle uusi asia, mutta hän ei osannut sanoa, onko hän saanut siitä jotain uutta ammatillisesti, koska on ollut jo niin kauan töissä. Hänen mielestä vuorovaikutusleikki on kokonaisuutena hyvä ja hänestä ryhmää on ollut helppo vetää, mutta hän pohti sitä, että jos ryhmässä olisi erityistä tukea tarvitsevia lapsia, niin se voisi olla erilaista. Kaisa haluaisi, että tuokioita pystyisi pitämään kaikille lapsille, mutta aika ei riitä siihen, että ryhmissä olisi kerrallaan vain neljä lasta, joka on Kaisan mielestä sopiva määrä. Itse hän kuitenkin aikoo vetää

tätä ryhmää kevään 2012, mutta jatkossa hän aikoo valita vuorovaikutusleikki-ryhmän lapset omasta lapsiryhmästään. Silloin käytännön järjestelyt toimivat helpommin.

”Se pakettina on niin hyvä siinä on monenlaista tavallaan lyhyessä ajassa että ehkä se tekee sen että että sen haluais ottaa tälle koko ryhmälle ohjelmaksi.”

7.3 Lapsiryhmässä työskentelevän työntekijän haastattelu

Kuten aiemmissakin haastatteluissa, olemme muuttaneet myös työntekijän nimen, jotta häntä ei voi tunnistaa. Käytämme hänestä nimeä Paula. Paula on työskennellyt päiväkodissa syksystä 2011 lähtien. Kaikki lainaukset ovat Paulan haastattelusta.

7.3.1 Vuorovaikutusleikin vaikutuksia

Haastattelussa kävi ilmi, että päiväkodissa on ollut syksyllä 2011 muutoksia, jotka olivat vaikuttaneet koko ryhmän lapsiin. Paulan mielestä muutokset olivat vaikuttaneet kaikkiin lapsiin ja hänestä vuorovaikutusleikkiryhmään valitut lapset olivat ennen tuokioiden alkamista hiljaisia ja hänestä lasten oli vaikea erota vanhemmistaan. Hän kertoi, että Ruska oli hiljainen perushoitotilanteissa ja enimmäkseen tarkkaili tapahtumia. Hän uskoi, että vuorovaikutusleikkiryhmään valittiin sellaiset lapset, joille siitä olisi eniten hyötyä.

”Siis kaikissaki näky se (muutos) justii että ei ollu mutta tuota varmaan nämä oli niinko justiin niitä semmosia.. vähän niinku semmosia väriseviä haavanlehtiä että.. että tota semmosia niin sanotusti hitaasti lämpeneviä.”

Paulan mielestä vuorovaikutusleikki on voinut auttaa paljonkin, mutta hänestä on vaikea sanoa mikä johtuu mistäkin. Hänestä lapset ovat rohkaistuneet ja tulleet enemmän näkyviksi. Lapset ovat valoisampia ja luottavat siihen, että päiväkodissa uskaltaa olla. Muutos on näkynyt myös muulloinkin kuin vuorovaikutusleikki-tuokioilla. Paula uskoo, että vuorovaikutusleikki on vaikuttanut muutokseen, koska vuorovaikutusleikkiryhmä on pieni ja siinä on yksi sama aikuinen, joka tietää ryhmän tavoitteet. Hänestä on tärkeää, että lapselle jää tunne, että joku aikuinen on nähnyt ja kuullut hänet.

”Niin kyllä mä uskon että se on aivan ehton koska se.. et vaikka Kaisakin on sitten eri ryhmän aikuinen mutta kun sinne jää se muisti-jälki että joku aikuinen näki mut ja kuunteli mua ja siitä jää semmonen kiva onnistunut kokemus sille lapselle niin se heti ruokkii sitte.. se vaan leviää niinko.. hyvä kulovalkea sitte muihin.”

7.3.2 Kokemuksia ja ajatuksia vuorovaikutusleikistä

Vuorovaikutusleikki oli Paulalle uusi asia ja hän kuuli siitä vasta meidän pitämäsämme vanhempainillassa. Hänellä kuitenkin on pitkä työkokemus. Hän on ollut töissä muun muassa ennaltaehkäisevässä lastensuojelutyössä ja hän on käynyt koulutuksen varhaisesta vuorovaikutuksesta. Hänen mielestä vuorovaikutusleikkiä voisi ottaa myös arjen tilanteisiin mukaan, kuten esimerkiksi siirtymätilanteisiin.

” Että me ei niinko pilikottas sitä niinku lasten elämää et nyt on joku niinku tietty hetki että toimitaan, vaan se että se mejän ammatillisuus ois semmosta että me nivotetaan kaikki.. niinku eilenki oli ettäkö tuossa tota mentiin nukkumaan ja riisuttiin niin saatto siinä polvella hyssytellä ja leipoa.. Eli just että niitä voi kaikkiin tilanteisiin.”

Paulan mielestä vuorovaikutusleikki sopii myös sellaisille lapsille, joilla on aistien säätelyvaikeuksia, koska se rentouttaa ja lapsi oppii tunnistamaan kehonsa osia. Paula haluaisi myös itse kokeilla vuorovaikutusleikkiryhmän pitämistä. Hän kertoo, että on kuitenkin varmaan leikkinyt vuorovaikutusleikkejä, mutta ei ehkä sillä nimellä. Hän myös pohti, että olisi hyvä, jos kaikki Kallion varhaiskasvatuksen työntekijät kävisivät vuorovaikutusleikkikoulutuksen, koska Kalliossa painotetaan lapsilähtöisyyttä ja pienryhmätoimintaa. Hänestä vuorovaikutusleikkituokiot ovat ajatuksena lähellä pienryhmätoimintaa.

”Että en ainakaan niinku keksi yhtäkkiä että mitä niinku haittaa siitä vois olla että oikeenki jos nyt aattelee että Kalliosaki on tää lapsilähtöinen toiminta.. on niinku yks tämmönen strategia ja pienryhmät niin tää ois ihan hyvä jokaiikalle niinku ajaa sisään ja.. Ainaki niinku että siitähän voi tehdä sitten erilaisia variaatioita että sehän ei oo pakko olla just että mennään johonki tiettyyn huoneeseen ja sit on ne namipalat tai näin.”

Paula ajattelee, että on tärkeää, että koko työyhteisö suhtautuu vuorovaikutusleikkiin myönteisesti, eikä väheksy tai mitätöi sitä. Hänestä kenenkään ei pitä olla kaateellinen, jos jollakin menee hyvin lasten kanssa. Hänen mielestään se, että päiväkodissa on pidetty vuorovaikutusleikkituokioita, on tuonut päiväkotiin pehmeyttä. Hän näkee sen arvona päiväkodille.

”Mutta se kaikki aika mitä sä annat lapselle, sehän tulee sulle moninkertasena takasi ja se auttaa sitä lasta.”

Haastattelussa Paula pohtii, että vuorovaikutusleikki voi ennaltaehkäistä perheiden ongelmia. Hänen mielestään jo pienillä teoilla, kuten vuorovaikutusleikillä, voidaan saada aikaan suuriakin säästöjä. Hänestä vuorovaikutusleikki vahvistaa lapsen perusturvallisuutta ja hän uskoo, että jos lapsella olisi mahdollisuus edes lyhyen ajan osallistua vuorovaikutusleikkituokioille, olisi se lapselle merkittävää.

”Täähän on ihan päivän selevä että tää kaikki niinku tukee.. tukee niinku sitä perusturvallisuutta mikä sitte.. auttaa niinku oppimaan ja sitte kansantaloudellisesti tulee suuria säästöjä kun tämä raha ratkaisee että ne on niinku monesti ne ei oo ei ne tarvi olla välttämättä kaaheen isoja asioita että jossaki se on se viisaus vaan se on niinku ihan täällä arjessa missä lapsi eniten viettää aikaa niin siellä voijaan pienillä ratkaisuilla yks ihminenki voi tehdä tosi paljon.”

Paulan mielestä vuorovaikutusleikissä tulee esille, mitä on paras vanhemmuus. Hänestä se on sitä, että ollaan lapsen kanssa ja annetaan hänelle läheisyyttä. Hän korostaa, että jo kauan aikaa sitten vanhemmat ovat peuhanneet lastensa kanssa, aivan kuten vuorovaikutusleikissäkin tehdään. Nykyään monilla vanhemmilla vanhemmuus voi olla hukassa ja hänestä on tärkeää, että vanhemmat huomasivat, että vuorovaikutusleikki on merkityksellistä.

”Aina tulee niinku eri vuosikymmeninä eri aaltoja niin sit se vanhemmuus on hukassa, et musta tää on niinku just sitä että.. sitä parasta vanhemmuutta se että sä katot sitä lasta sää sylittelet sää lullailet sitä ja pyörittelet ja taikinoit ja se että tuota mitä niinku iän päivää ennen vanhaan jotku isät on peuhkanneet josaki sohvalle nostellen pikkuvauvoja että se että niinku vanhemmille tulis semmonen että hei ai tääkö on merkityksellistä niinko.”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Saimme haastatteluista mielestämme hyviä tuloksia, jotka vastaavat hyvin tutkimuskysymyksiimme. Tutkimuksemme tutkimuskysymykset olivat: 1. *Millaisia kokemuksia vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on vuorovaikutusleikistä?* ja 2. *Millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on ollut?*

8.1 Kokemukset

Kaikki haastatellut olivat sitä mieltä, että vuorovaikutusleikki on positiivinen asia. Siinä vuorovaikutus on erilaista kuin tavallisessa leikissä, joten siinä vanhempikin saa leikistä enemmän, kuin normaalissa leikissä. Vanhempi saa ilon kokemuksia lapsestaan, joten se on varmasti yksi syy, miksi vuorovaikutusleikki koetaan positiivisena asiana. Myös se, että lapsi nauttii leikistä saa vanhemmatkin innostumaan ja leikkimään uudestaan. Jokainen vanhempi aikoikin jatkaa leikkien leikkimistä kotona.

Leikit olivat heille kaikille ennestään tuttuja, mutta vuorovaikutusleikki sana oli outo. Tämä viestii siitä, että vaikka vuorovaikutusleikki onkin nyt ajankohtainen, niin leikit ovat ajattomia, joita vanhemmat ovat voineet leikkiä itsekin lapsena. Kaikki vanhemmat olivatkin leikkineet leikkejä lastensa kanssa jo aiemmin ja heidän mielestään se oli helppoa. Leikit ovat yksinkertaisia, joita jokainen osaa leikkiä. Niitä voi alkaa leikkiä ilman suunnittelemista koska vain. Vanhempien mielestä arjen lomassa leikkiminen olikin helpompaa, eikä se heidän mielestä ollut työlästä. He eivät kuitenkaan olleet pitäneet vuorovaikutusleikkituokioita, joten voisiko se johtua siitä, että he kokisivat tuokion pitämisen työläämpänä. Mielestämme tuokiot voivat sopia paremmin päiväkotiin, kuin kotiin, koska se on järjes-

tetty tilanne ja vanhemmille voi olla helpompaa ja luontevampaa leikkiä leikkejä arjen lomassa kuten muitakin leikkejä.

Vuorovaikutusleikissä nähtiin hyvänä pieni ryhmä, jolloin lapsi saa aikuiselta enemmän huomiota. Pienessä ryhmässä lapsen on helpompi osallistua toimintaan kuin isossa lapsiryhmässä. Erityisesti ujommat lapset uskaltavat helpommin osallistua, kun muita lapsia ei ole paljon ja myös aikuisen rohkaisu voi edesauttaa sitä. Pieni ryhmä on parempi myös rauhattomille lapsille, koska siellä ei ole niin paljon häiriötekijöitä, eikä muita lapsia yllyttämässä riehumaan. Lapsi oppii pienessä ryhmässä myös odottamaan omaa vuoroaan ja hyväksymään toiset lapset. Oma vuoroaan ei kuitenkaan tarvitse odottaa liian kauaa, koska lapsia ei ole kuin muutama ja lapsi jaksaa odottaa sen verran. Erityisesti ryhmän vetäjän mielestä pienessä ryhmässä lapset leikkivät myös sellaisten lasten kanssa, joiden kanssa eivät normaalisti leiki.

Pieni ryhmä on siis tärkeä tekijä vuorovaikutusleikissä. Jos ryhmä olisi isompi, vuorovaikutusleikin idea ei toteutuisi. Lapset eivät saisi niin paljon huomiota aikuiselta, koska hän joutuu jakamaan sen kaikkien kanssa. Liian suuri lapsimäärä voi myös häiritä sekä ujompia että vilkkaampia lapsia. Pieni ryhmä on turvallinen, jossa jokainen uskaltaa olla oma itsensä.

Vuorovaikutusleikissä on tärkeää, että voidaan leikkiä rauhallisessa tilassa. Myös haastatteluissa nousi esille sama asia. Yhden vanhemman mielestä oli tärkeää, että häiriötekijöitä olisi mahdollisimman vähän, jotta leikkiin pystyy keskittymään paremmin. Mielestämme olisi tärkeää, että aikuinen on täysin läsnä leikissä. Tämä edellyttää sitä, että tila on rauhallinen eikä aikuisen mielessä ole muita asioita. Jos aikuinen ei ole täysin läsnä, huomaavat lapset sen helposti ja se voi nopeasti johtaa siihen, että lapset menettävät kiinnostuksensa leikkiin.

Saamiemme vastausten perusteella lapset pitävät vuorovaikutusleikeistä kotona ja päiväkodissa ja vanhemmat olivat tyytyväisiä, että heidän lapsensa olivat päässeet mukaan vuorovaikutusleikkiryhmään. Mielestämme osallistuminen vuorovaikutusleikkiryhmään on lapsille etuoikeus ja siksi olisikin hyvä, että kaikki lapset voisivat osallistua vuorovaikutusleikkiin. Se kuitenkin vaatisi sen, että vuorovaikutusleikkiryhmiä olisi enemmän, jottei ryhmistä tule liian suuria. Nykyään se ei kuitenkaan usein ole mahdollista resurssipulan vuoksi.

Vastausten perusteella vuorovaikutusleikistä pidetään ja sitä kannattaa ehdottomasti jatkaa niin päiväkodissa kuin kotona. Henkilökunnan kouluttamiseen kannattaa panostaa ja sitä voisi laajentaa koskemaan myös muita lasten kanssa työskenteleviä tahoja, muun muassa neuvolaan ja perhetyöhön. Haastattelimme työntekijää, jolla oli kokemusta lastensuojelusta ja hän toi esille, että vuorovaikutusleikki voi ehkäistä perheiden ongelmia ja siksi sitä voisi mielestämme käyttää myös ennaltaehkäisevän perhetyön työvälineenä.

8.2 Vaikutukset

Haastatteluissa tuli esille, että vuorovaikutusleikki on voinut vaikuttaa lapsiin. Päiväkodissa se näkyi siten, että lapset ovat rohkaistuneet ja pojalla, jonka puhe oli viivästynyt, oli puhe kehittynyt. Haastateltavat, sekä vanhemmat että työntekijät, uskoivat, että vuorovaikutusleikki on osaltaan voinut vaikuttaa, mutta ei ehkä pelkästään. Muita vaikuttavia tekijöitä on voinut olla päiväkodin tilanteen tasaantumisen syksyn muutosten jälkeen sekä pojan kohdalla, jonka puhe oli viivästynyt, se että hän oli aloittanut päivähoidon syksyllä. Tästä syystä hän on jo muutenkin enemmän vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa ja joutuu käyttämään enemmän kieltä. Tytöllä, jolla on kaksoissisko, on rohkaistumiseen voinut vaikuttaa myös se, että sisko ei ole mukana ryhmässä, joten hän on joutunut pärjäämään

ilman siskoaan. Vaikka vuorovaikutusleikki ei yksistään ole vaikuttanut lapsiin, on siitä kuitenkin enemmän hyötyä kuin haittaa.

Ryhmän vetäjän mukaan oli vaikea arvioida, onko vuorovaikutusleikistä ollut vielä vaikutusta, mikä varmasti johtuu siitä, että hän ei ollut pitänyt vielä kovin montaa tuokiota. Hän uskoi, että vaikutuksia olisi helpompi arvioida keväämmällä, kun hän olisi pitänyt enemmän tuokioita. Vaikka hän oli pitänyt tuokioita vasta vähän, hänen mielestään niillä on jo ollut vaikutusta. Pohdimme, että voiko nyt jo näkyvät vaikutukset näkyä tuokioiden loputtua paremmin. Onhan myös mahdollista, että joitakin uusia vaikutuksia nousee esille.

Lapsiin vaikuttaa kaikki se mitä ympärillä tapahtuu ja mitä lapsi itse tekee, joten voi olla vaikea arvioida, onko vuorovaikutusleikki yksistään vaikuttanut lapseen. Mielestämme vuorovaikutusleikki on kuitenkin hyvä toimintatapa, joka on hyväksi kaikille lapsille. Vuorovaikutusleikillä ei välttämättä tavoitella muutosta lapsen käyttäytymisessä, vaan pääasia on, että lapsella on hyvä ja turvallinen olo. Vuorovaikutusleikissä lapsi tulee huomatuksi ja kokee olevansa tärkeä.

9 POHDINTA

9.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan koko tutkimuksessa, ei vain pelkästään haastatteluiden osalta. Luotettavuuteen vaikuttavat validiteetti ja reliabiliteetti. Luotettavuuteen liittyy myös tutkimuksen toistettavuus, johon kuuluu käytännön toistettavuus ja teoreettinen toistettavuus. Käytännön toistettavuus tarkoittaa sitä, että laadullisella tutkimusmenetelmällä tehtyä tutkimusta ei voi toistaa samanlaisena. Teoreettinen toistettavuus taas tarkoittaa, että tutkimuksen lukija ja tekijä päätyvät samaan lopputulokseen. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden määrittää loppujen lopuksi tutkija itse. Tutkijan rehellisyys näkyy jokaisessa tutkimuksessa tehdyssä valinnassa. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 128; Vilkkä 2007, 158-160.)

Laadullisen tutkimuksen perusvaatimus on, että tutkimuksen tekemiselle on riittävästi aikaa ja luotettavuutta parantaa tutkimusprosessin julkisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 142.) Olemme tehneet työmme pitkällä aikavälillä, koska olemme aloittaneet työn jo keväällä 2011 ja tehneet sitä vähitellen. Koko tutkimusprosessin ajan olemme sopivin väliajoin näyttäneet työtämme ohjaavalle opettajallemme ja keskustelleet hänen kanssaan. Lisäksi olemme keskustelleet työelämänohjaajamme kanssa. Molemmat ovat antaneet palautetta kirjoittamastamme tekstistä ja antaneet uusia näkökulmia työhön.

Luotettavuutta lisää se, että tietoa saadaan monilta eri tiedonantajaryhmiltä, tutkijoita on useampi kuin yksi ja että teoreettisia näkökulmia on monia. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 144-145.) Olemme haastatelleet henkilöitä, joilla on erilaiset näkemykset ja lähtökohdat vuorovaikutusleikkiin. Sen kautta olemme saaneet monipuolisia

vastauksia ja laajemman näkemyksen vuorovaikutusleikistä. Meitä on kaksi tutkijaa, joten pystymme pohtimaan asioita yhdessä ja arvioimaan siten luotettavuutta paremmin. Teoria osuuteen olemme ottaneet monia eri näkökulmia vuorovaikutusleikkiin. Olemme perustelleet vuorovaikutusleikin hyötyjä monelta eri kannalta.

Tutkimusta tehdessä pitää koko tutkimusprosessin ajan huomioida eettisyys. Tutkimuksen eettisyyteen vaikuttavat tutkimustulokset ja tutkijan omat eettiset periaatteet. Tutkimuksen etiikkaan voidaan suhtautua teknisluontoisena normina, jolloin tulee huomioida tutkittavien informoiminen, tutkimusmenetelmien luotettavuus ja tutkittavien anonymiteetti. Toisaalta etiikka voi olla metodologinen seikka, mikä tarkoittaa sitä, että kaikki tutkimuksen aikana tehdyt valinnat ovat moraalisia valintoja. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 125,128.)

Tutkimuksen eettiseen perustaan kuuluu seitsemän pääkohtaa. 1) tutkittaville pitää selvittää tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja riskit, niin että he ymmärtävät ne. 2) tutkittavat osallistuvat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja että heillä on mahdollisuus kieltäytyä osallistumisesta tai keskeyttää osallistumisensa koska tahansa. Heillä on myös oikeus kieltää itseään koskevan aineiston käyttö. 3) tutkittavan tulee tietää, mitä tutkimus koskee. 4) tutkijoiden pitää turvata tutkittavien oikeudet ja hyvinvointi. 5) tutkimustiedot ovat luottamuksellisia, eikä niitä luovuteta ulkopuolisille, eikä käytetä väärin. 6) osallistujat pysyvät nimettöminä. 7) tutkija on vastuuntuntoinen ja huolehtii tutkimuksen rehellisyydestä. Tutkijoilla ja tutkimusryhmän johtajalla on viimekädessä vastuu tutkimuksen rehellisyydestä ja vilpittömyydestä sekä hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131,133.)

Mielestämme tutkimuksessamme toteutuvat kaikki seitsemän pääkohtaa. Jokainen tutkittava on saanut vapaaehtoisesti osallistua tutkimukseen. Olemme kertoneet

heille tutkimuksen tarkoituksen ja olemme pyytäneet luvan haastattelujen nauhoittamiseen. Kerroimme kaikille, että heidän henkilöllisyytensä pidetään salassa. Emme ole kertoneet kyseisen päiväkodin nimeä, joka mahdollistaa sen, että olemme pystyneet kuvailemaan lapsia, niin että heitä ei ulkopuolinen lukija voi tunnistaa. Suojellaksemme kaikkien tutkittavien henkilöllisyyttä, olemme muuttaneet kaikkien nimet, siten että henkilöitä ei voi tunnistaa. Lapsille valitsimme sukupuolineutraalit nimet, jotta heidän sukupuoltaan ei voi tunnistaa haastateltavien vastauksista. Olemme keskustelleet eettisistä ratkaisuista myös ohjaavan opettajamme ja työelämänohjaajamme kanssa.

9.2 Prosessin pohdinta

Löydettyämme aiheen opinnäytetyölle, lähti prosessi mielestämme hyvin käyntiin. Saimme tutkimusluvan ja työelämänohjaajamme löysi meille päiväkodin, jossa aloitettiin vuorovaikutusleikkiryhmä. Aluksi emme tienneet itsekään, mitä vuorovaikutusleikki on, mutta kuultuamme siitä enemmän, innostuimme aiheesta. Innostusta lisäsi se, että me molemmat suuntaudumme varhaiskasvatukseen ja perhetyöhön, ja molemmat haluamme tulevaisuudessa työskennellä päiväkodissa. Halusimme kirjoittaa työtä yhdessä, joten meidän piti löytää yhteistä aikaa sen tekemiseen. Se ei kuitenkaan tuottanut ongelmia, vaikka asumme eri paikkakunnilla ja molemmilla oli töitä ja koulutehtäviä.

Prosessin alussa muodostamamme tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset ovat muuttuneet hieman prosessin aikana. Aluksi meillä ei ollut tarkoitus tehdä vaikutuksista erillistä tutkimuskysymystä, mutta koska yhtenä haastatteluteemanä olivat vuorovaikutusleikin vaikutukset ja saimme siihen mielestämme hyviä vastauksia, teimme siitä toisen tutkimuskysymyksen. Lisäsimme vaikutukset myös tavoitteisiin.

Valmiissa työssämme on siis kaksi tavoitetta. Ensimmäisenä oli Iloa vanhemmuuteen oppaan jalkauttaminen ja vuorovaikutusleikistä kertominen vanhemmille. Toisena tavoitteena oli selvittää, millaisia kokemuksia vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on vuorovaikutusleikistä ja millaisia vaikutuksia vuorovaikutusleikillä on ollut. Mielestämme olemme saavuttaneet tutkimukselle asettamamme tavoitteet hyvin, koska olemme toteuttaneet kaiken sen, mitä suunnittelimme tekevämme.

Alun perin tarkoituksenamme oli tehdä kvantitatiivinen tutkimus. Ohjaava opettajamme kuitenkin vaihtui kesken opinnäytetyö prosessin ja uusi ohjaava opettajamme, jonka tapasimme ensimmäisen kerran aloitusseminaarissa, ehdotti, että kvalitatiivinen tutkimuksella olisi parempi tutkia kokemuksia. Pohdittuamme asiaa päätimme tehdä kvalitatiivisen tutkimuksen, koska se sopi meidänkin mielestä paremmin tutkimukseemme.

Tutkimuksen aloitus kuitenkin viivästyi, koska päiväkodissa vuorovaikutusleikki-ryhmän aloitus siirtyi koko ajan ja tästä syystä jouduimme muuttamaan myös omaa aikatauluamme. Tästä syystä meidän alun innostuksemme kuitenkin hie-man hiipui, koska työ ei edennyt ja olimme epätietoisia, lähtekö ryhmä käyntiin ollenkaan. Jossakin vaiheessa syksyä 2011 pohdimme jo muita vaihtoehtoja tutkimuksen toteutukselle, jos päiväkodin ryhmä ei olisi käynnistynyt ollenkaan. Ryhmä onneksi käynnistyi loppuvuodesta ja siirsimme haastatteluja reilun kuu-kauden myöhemmäksi, koska halusimme saada haastateltavilta enemmän koke-muksia ja paremmat vastaukset tutkimuskysymyksiin.

Emme voineet siirtää haastatteluja sen enempää, koska muuten työmme aikatau-lusta olisi tullut liian tiukka. Halusimme, että meille jää aikaa työstää työtämme rauhassa. Jos aikataulusta olisi tullut liian tiukka, olisi työstä voinut tulla pinnalli-nen ja siitä olisi voinut jäädä pois tärkeitä asioita, joita ei olisi välttämättä huo-

mannut kiireessä. Jos olisimme odottaneet, että vuorovaikutusleikkiryhmä päiväkodissa loppuu ja pitäneet haastattelut vasta silloin, olisimme voineet saada erilaisia ja monipuolisempia vastauksia. Vaikutukset olisivat voineet näkyä tässä vaiheessa jo paremmin, mutta emme usko, että kokemukset olisivat olleet kovinkaan erilaisia. Kokemukset syntyvät lyhyessä ajassa ja vahvistuvat sen jälkeen, mutta vaikutukset tulevat esiin pidemmän ajan kuluessa.

Tutkimuksessa haastateltavia oli vähän, joten meille oli tärkeää, että kaikki osallistuivat haastatteluun. Ennen haastatteluja olimme epätietoisia, osallistuvatko kaikki haluamamme henkilöt haastatteluihin ja saammeko riittävästi aineistoa. Kaikki onneksi osallistuivat ja saimme heiltä hyviä vastauksia.

Tuloksia avatessamme huomasimme muutaman asian, jotka ovat voineet vaikuttaa haastateltavien vastauksiin. Yksi vanhempi ei ollut saanut Iloa vanhemmuuteen vuorovaikutusleikki opasta, joten hän ei ehkä pystynyt vastaamaan kaikkiin kysymyksiin parhaalla mahdollisella tavalla, koska hän ei tiennyt asiasta etukäteen. Siitä huolimatta saimme häneltä kuitenkin hyviä vastauksia ja uusia näkemyksiä. Ryhmän vetäjän haastattelussa haastateltava kertoi heti alussa, että nauhuri häiritsi häntä. Hän kuitenkin antoi meidän nauhoittaa haastattelun. Pohdimme kuitenkin, vaikuttiko nauhuri hänen vastaustensa laajuuteen. Huomasimme myös, että muutamat kysymykset olivat sellaisia, että kaikki haastateltavat eivät ehkä ymmärtäneet niitä. Se voi johtua siitä, että emme osanneet kysyä näitä kysymyksiä selkeästi tai että haastateltava ei ymmärtänyt kysymystä oikein. Huomasimme tämän vasta litterointi vaiheessa, joten emme pystyneet tarkentamaan kysymystä haastattelussa.

Tuloksia ja johtopäätöksiä kirjoittaessamme, pohdimme joissakin kohdin, että mikä on haastateltavien sanomaa ja mikä meidän tulkintaamme. Mielestämme olemme onnistuneet hyvin erottamaan oman tulkintamme tuloksista, koska

olemme yhdessä pohtineet tätä. Tuloksissa olemme esittäneet vain haastatteluissa ilmi tulleet asiat ja johtopäätöksissä olemme tuoneet esiin omaa tulkintaamme. Välillä on ollut vaikeaa miettiä, mikä asia kuuluu mihinkin ja mitä kaikkea työhön pitää kirjoittaa. Uskomme, että tässä on auttanut se, että teemme työn kahdestaan ja että olemme saaneet ohjausta työelämänohjaajalta ja ohjaavalta opettajalta.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön prosessi on ollut pitkä ja mielenkiintoinen. On ollut hyvä, että olemme saaneet tehdä työn rauhassa ja ajan kanssa. Vaikka välillä on ollut epätoivon hetkiä, olemme kuitenkin koko ajan edistyneet työssämme ja saaneet työmme valmiiksi aikataulussa. Mielestämme teoria ja tulokset vastaavat hyvin toisiaan. Ammatillisesti olemme saaneet työstä paljon. Olemme innostuneet vuorovaikutusleikistä ja saaneet käyttöömmme hyvän työmenetelmän.

9.3 Jatkotutkimusehdotuksia

Työtä tehdessämme mieleemme nousi ajatuksia siitä, miten vuorovaikutusleikkiä voisi jatkossa tutkia. Tulevaisuudessa voisi tutkia sitä, miten tulokset eroaisivat, jos kaikki vuorovaikutusleikkituokiot olisi pidetty. Olisi mielenkiintoista nähdä, olisivatko kokemukset erilaisia ja näkyisivätkö vaikutukset paremmin. Lisäksi voisi tehdä tutkimuksen, jossa olisi mukana useampi päiväkotia. Silloin tulokset olisivat paremmin yleistettävissä kuin meidän tutkimuksessamme. Tällainen tutkimus olisi kuitenkin paljon laajempi kuin meidän työ ja vaatisi enemmän työtä.

Koska meidän tutkimuksessamme on keskitytty vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan näkökulmaan, olisi mielenkiintoista saada tietää lasten näkökulma. Tutkimuksen voisi toteuttaa haastattelemalla lapsia, jolloin tieto tulisi suoraan lapsilta. Tutkimuksessamme nousi myös esille, että vuorovaikutusleikkiä voisi käyttää

myös perhetyössä. Mielestämme voisikin tutkia sitä, millä tavalla vuorovaikutusleikkiä voisi käyttää perhetyössä ja miten se toimii siellä.

LÄHTEET

Enäkoski, R. & Routasalo, P. 1998. Kosketuksen voima. Tampere: Kirjayhtymä Oy.

Helenius, A. 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Hermanson, E. 2008. Varhainen vuorovaikutus ja itsetunnon kehitys. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lok00035. Luettu 1.7.2012.

Herranen-Somero, K. 2011. Oletteko vain leikkineet tänään? Luentomuistiinpanot. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Ylivieskan yksikkö.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino. (7.painos)

Jernberg, A. M. & Booth, P. B. 2003. Theraplay. Vuorovaikutusterapian käsikirja. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Kinnunen, S. & Montonen, M. 2008. Vuorovaikutusleikki työvälineenä päiväkodissa. Vuorovaikutusleikkikoulutuksen käyneiden lastentarhanopettajien kokemuksia. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2008/7752c6_Helsinki_Kinnunen_2008.pdf. Luettu 22.5.2012.

Korhonen, S. Lapsen ja vanhemman myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen: Vuorovaikutusleikkioppaan käyttö kasvatuseuvonnan ja -ohjauksen apuvälineenä. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/File/f80f9705-6d71-42c7-a01a-b3a4e0314cae/vuo0vovaikutusleikkiopas.pdf>. Luettu 12.12.2011.

Kosonen, K. 2010. Hoivaava vuorovaikutusleikki. Vuorovaikutusleikkikoulutuksen materiaali. 16.3.2011.

Laiho, S-M. 2009. Vuorovaikutusleikki 28.5.2009. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.sosiaalikollega.fi/toiminta/hankkeet/mielenterveyshankkeet/lapsi_nuori/Vuorovaikutus-leikki%2028.5.pdf. Luettu 26.1.2012.

Laitinen, J. 2011. Yhdessä on kivaa. Talentia 1.2011, 36-39.

Lappeteläinen, J. 2009. "Tätähän mä oon aina halunnu tehdä". Varhaiskasvattajien kokemuksia vuorovaikutusleikin käytöstä päiväkodissa. Www-dokumentti. Saa-

tavissa:

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4857/tatahanma.pdf?sequence=1>. Luettu 22.5.2012.

Pihlaja, P. & Kontu, E. 2001. Työkaluja päivähoiton erityiskasvatukseen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 2001:14. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/erityiskasvatus/tahdella.pdf>. Luettu 26.1.2012.

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. 2011. PaKaste II: Pohjoisen alueen Kaste. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/pakaste2>. Luettu 23.2.2012.

Räihä, H. 2002. Varhaiskehitys ja sen häiriöt. Psykologian peruskurssi. 20.9.2002. Turun yliopisto.

Salmi, A. 2010. Vuorovaikutusleikkiä ja ryhmätheraplayta päivähoitossa. Päiväkotien ja erityis päivähoiton henkilökunnan näkemyksiä ja kokemuksia ohjaamaan toiminnasta. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25954/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201101291178.pdf?sequence=1>. Luettu 22.5.2012.

Salo, S. & Tuomi, K. 2008. Hoivaa ja leiki. Vauvan ja vanhemman vuorovaikutus. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Silvén, M. 2010. Varhaiset ihmissuhteet. Polku lapsen suotuisaan kehitykseen. Helsinki: Minerva kustannus oy.

Sinkkonen, J. 2001. Lapsen puolesta. Juva: WSOY.

Sinkkonen, J. 2003. Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY.

Sosiaaliportti. 2012. Lastensuojelun käsikirja. Perhetyö. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva_lastensuojelu/toimintamuotoja/perhetyo. Luettu 11.6.2012.

Sosiaaliportti.2012. Lastensuojelun käsikirja. Perhetyö avohuollon tukitoimena. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/perhetyo/>. Luettu 11.6.2012.

Suomen Theraplay – yhdistys ry. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.theraplay.fi/index.php?k=4194>. Luettu 4.10.11.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vataja, A. 2009. Vuorovaikutusleikki päivähoitossa. Jyväskylä 16–17.3. 2009.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja kehitä. 1.-2. painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa / Kirjapaja.

6. TUOKIO

1. Ryhmään tulo
  - Jokainen lapsi viedään vuorotellen paikalleen, niin että seisoo aikuisen jalkojen päällä.
2. Alkulaulu
  - "mukavaa, mukavaa kun oot xxx täällä, mukavaa, mukavaa, kun sä olet täällä."
3. Hoiva
4. Leikki
  - Vihreä ja punainen valo. Aikuisella on käsissään vihreä ja punainen valo, tai vastaavat käsimerkit. Kun vihreä valo palaa pyydä lasta juoksemaan, hyppimään tai liikuttamaan käsiään, mutta heti kun punainen valo syttyy on aika pysähtyä.
5. Leikki
  - Vanutuppokosketus. Lapsi voi asettua rennosti esim. matolle tai sohvalle ja sulkea silmänsä. Ota käteesi vanutuppo ja kosketa lasta kevyesti. Pyydä sitten lasta avaamaan silmänsä ja kertomaan mihin kosketit. Kun jokainen lapsi on saanut vuoronsa, voivat lapset tehdä saman toisilleen.
6. Herkkuhetki
  - karkki
7. Loppulaulu
  - "Suljen ihanan soittorasian, kierrän lauluni kippuraan. Muiston mukavan taskuun taputan, siihen saakka kun tavataan. Kiitän, kumarran, niaan, vilkutan, pian taas yhdessä laulellaan."
8. Tilasta poistuminen
  - Aikuinen vetää jokaisen lapsen vuorollaan viltillä pois.

2. TUOKIO

1. Ryhmään tulo
  - Jokainen lapsi viedään vuorotellen paikalleen, niin että seisoo aikuisen jalkojen päällä.
2. Alkulaulu
  - "Mukavaa, mukavaa, kun oot xxx täällä, mukavaa, mukavaa kun sä olet täällä."
3. Hoiva
4. Leikki
  - Tasapainoilua tyynyllä. Lapsi makaa selällään ja nostaa jalat kohti kattoa. Jalkojen päälle laitetaan tyyny, kirja tms. Autetaan pitämään tasapainossa. Voi kokeilla myös pään päälle laittamista. Huolehditaan, että lapsi onnistuu.
5. Leikki
  - Leivontaleikki. Lapsi köllöttelee selällään ja häntä "leivotaan", varotaan ettei kutiteta! Loruna voi käyttää esim. LEIVOTAAN, LEIVOTAAN, PIKKU XXX TAIKINAA, TÄSTÄ KOHOAA KAKKU, TÄÄLTÄ NOUSSEE MUFFINSSIT, TÄÄLTÄ NOUSEE PULLAT JA PÄÄLLE PIKKU RUSINAT!
6. Herkkuhetki
  - karkkia, aikuinen päättää montako saa.
7. Loppulaulu
  - "Suljen ihanan soittorasian, kierrän lauluni kippuraan. Muiston mukavan taskuun taputan, siihen saakka kun tavataan. Kiitän, kumarran, nii-aan, vilkutan, pian taas yhdessä laulellaan."
8. Tilasta poistuminen
  - Aikuinen kantaa jokaisen pois reppuselässä.

1. TUOKIO

1. Ryhmään tulo

- Käsi kädessä jonossa, aikuinen ensimmäisenä. Aikuinen johdattaa lapset paikoilleen. Aikuinen valitsee aina paikat, joilla lapset istuvat. Istutaan piirissä ja alustaksi voi laittaa esim. patjat tai tyyny.
- Ensimmäisellä kerralla kerrotaan säännöt: Pidetään hauskaa, tehdään yhdessä ja ketään ei vahingoiteta.

2. Alkulaulu

- Laulun aikana huomioidaan jokainen lapsi.
- "Mukavaa, mukavaa, kun oot xxx täällä, mukavaa mukavaa kun sä olet täällä." (sävel: I-hah-haa.)
- Alkulaulu on sama joka kerralla.

3. Hoiva

- Voi sanoa: "Onkos kaikki sormet tänään täällä?", "Onko pipejä?" jne.
- Laitetaan perusvoidetta, jos lapsi haluaa esim. pipien päälle, käsiin, poskiin jne. Lapsi voi myös itse laittaa itselle, jos ei halua, että aikuinen laittaa.

4. Leikki

- Sanomalehden läpi-isku. Jokainen lapsi vuorollaan rikkoo kädellä aikuisen pitämän sanomalehden. Ensin vain yksi sanomalehden aukeama, sen jälkeen aina, kun lapsi saa rikottua, niin laitetaan sivuja päällekkäin. Hyvä muistaa, että huolehtii, ettei tule liian paksu, jolloin lapsi ei pysty enää rikkomaan. Tarkoitus on, että lapsi saa onnistumisen kokemuksia ja on hyvä, että lapsen vuoro loppuu siihen, että hän saa lyötyä lehden läpi.

5. Leikki

- Höyhenen kosketus. Aikuinen koskettaa lapsen paljasta ihoa (käsiä, kasvoja) höyhenellä ensin niin, että lapsella on silmät auki ja sitten kiinni. Kun jokainen lapsi on käyty läpi, saavat lapset tehdä saman toisilleen, mutta lapsi saa itse päättää pitääkö silmät auki vai kiinni.

6. Herkkuhetki

- Rusina. Aikuinen voi syöttää tai antaa lapsen itse laittaa suuhun. Aikuinen päättää, saako lisää.

7. Loppulaulu

- Aina sama laulu
  - "Suljen ihanan soittorasian, kierrän lauluni kippuraan. Muiston mukavan taskuun taputan, siihen saakka kun tavataan. Kiitän, kumarran, niaan, vilkutan, pian taas yhdessä laulellaan."
8. Tilasta poistuminen
- Aikuinen vetää jokaisen lapsen vuorollaan viltillä pois tilasta.

Kysymykset vanhemmille

Kokemuksia vuorovaikutusleikistä kotona

1. Oletteko leikkineet vuorovaikutusleikkejä kotona?
(Mikä esti?/ Miksei jatkanut?/ Kuinka useasti ja kuinka pitkään?)
2. Millaisia leikkejä olette leikkineet? / Onko nämä leikit tuttuja?
3. Millaisissa tilanteissa olette leikkineet vuorovaikutusleikkejä?
(arjen askareiden lomassa vai erillinen leikkituokio? Kumpi onnistui paremmin?)
4. Leikittekö leikkejä eri leikkityypeistä? (yhteyden rakentaminen, rajojen asettaminen, hoivaaminen, onnistumisen kokemukset, huomion jakaminen)
Mitä oli helppo leikkiä? Mitä vaikeaa?
5. Millaista oli leikkiä? Pidittekö siitä?
(Mikä ei ollut mukavaa? Mikä oli mukavaa? Oliko vaikeaa, työlästä?)
6. Pystyittekö keskittymään leikkiin täysin? Mikä häiritsi?
7. Aiotteko jatkaa vuorovaikutusleikkiä kotona? Miksi ei?

Vuorovaikutusleikin vaikutuksia

8. Mitä uutta opitte? (lapsesta, leikistä)
9. Miten leikki vaikutti sinun ja lapsen väliseen suhteeseen?
(Miten vuorovaikutus muuttui? Tapahtuiko muutos vain leikin aikana vai oliko pysyvää?)
10. Onko vuorovaikutusleikillä ollut vaikutusta lapsen käyttäytymiseen? (hiljainen, arka, puheongelma jne.) Miten?

Mielipiteet / Ajatukset vuorovaikutusleikistä

11. Onko lapsi mielestänne pitänyt leikkituokioista kotona ja päiväkodissa?
(Miksi ei? Mistä erityisesti on pitänyt?)
12. Mikä leikki oli erityisen mieluisa lapsellenne? Mistä koette sen johtuvan?
13. Millaisia kokemuksia teillä on vuorovaikutusleikistä?
14. Mitä muuta haluatte kertoa?

Kysymykset vuorovaikutusleikkiryhmän vetäjälle

Vuorovaikutusleikin vaikutuksia

1. Millaisia lapset olivat aluksi tuokioilla? Miten lapset toimivat, miten suhtautuivat leikkiin/tuokioon?
2. Miten lasten käyttäytyminen/suhtautuminen leikkiin/tuokioon muuttui tuokioiden kuluessa?
3. Tapahtuiko lasten leikkitaidoissa edistymistä? Missä asioissa?
4. Miten lasten toiminta muiden lasten kanssa on muuttunut?
5. Uskotko, että vuorovaikutusleikki on voinut edesauttaa muutosta? Miksi?
6. Onko vuorovaikutusleikillä ollut vaikutusta lapsen käyttäytymiseen? (hiljainen, arka, puheongelma jne.) Miten?

Kokemuksia vuorovaikutusleikistä

7. Leikittekö leikkejä eri leikkityypeistä? (yhteyden rakentaminen, rajojen asettaminen, hoivaaminen, onnistumisen kokemukset, huomion jakaminen) Mitä oli helppo leikkiä? Mitä vaikeaa?
8. Millaista hyötyä uskot vuorovaikutusleikistä olevan lapsille?
9. Haluaisitko jatkaa vuorovaikutusleikkiryhmän vetämistä? Miksi?
10. Mitä uutta olet saanut ammatillisesti vuorovaikutusleikkiryhmän vetämisestä?
11. Omat kokemuksesi vuorovaikutusleikistä?
12. Mitä muuta haluat kertoa?

Kysymykset muille työntekijöille

Vuorovaikutusleikin vaikutuksia

1. Miten lapset käyttäytyivät ennen tuokioiden alkamista?
2. Millaista muutosta on tapahtunut? Onko muutosta näkynyt lasten toiminnassa muiden lasten kanssa? (kts. edellinen kysymys)
3. Uskotko, että vuorovaikutusleikki on voinut edesauttaa muutosta?

Kokemuksia ja ajatuksia vuorovaikutusleikistä

4. Millaisia aikaisempia kokemuksia sinulla on vuorovaikutusleikistä?
5. Millaista hyötyä uskot vuorovaikutusleikistä olevan lapsille?
6. Haluaisitko itse kokeilla vuorovaikutusleikkiryhmän vetämistä? Miksi?
7. Omat kokemukset vuorovaikutusleikistä?
8. Mitä muuta haluat kertoa?